

gemeente harderwijk

Groenplan Binnenstad Harderwijk

PROJECTDATA

Projectnaam Groenplan Binnenstad
Harderwijk

Locatie Harderwijk

Opdrachtgever Gemeente Harderwijk;
Sylvia de Groot

Opgesteld door BoschSlabbers
landschapsarchitecten:
Ian Officer,
Delina Wilbrenninck,
Job Abbink

Datum 9 februari 2026

Projectnummer BS25-022

INHOUDSOPGAVE

Inhoud

- Inleiding 4
- 1. Ruimtelijke analyse 6
 - 1.1 Typering openbare ruimte 8
 - 1.2 Groene gereedschapskist 10
 - 1.3 Vergroeningsvisie openbare ruimte 14
 - 1.4 Resultaten enquete 18
- 2. De deelgebieden 20
 - 2.1 Winkelstraat 24
 - 2.2 Woonstraat 26
 - 2.3 Steeg 28
 - 2.4 Boulevard - waterfront 30
 - 2.5 De Markt 32
 - 2.6 Vischmarkt 34
 - 2.7 Hortus 36
 - 2.8 Kerkplein 38
 - 2.9 Kloosterplein 40
 - 2.10 Smeepoortenbrink 42
 - 2.11 Vuldersbrink 44
 - 2.12 Parkeerplaats Waltorenstraat 46
- 3. Resultaten 48
 - 3.1 Potentieel vergroenings saldo 50
 - 3.2 Beheer en onderhoud 51

Inleiding

1.1 AANLEIDING

Vooruitlopend op de Omgevingsvisie Harderwijk 2040 heeft de raad in november 2023 de Binnenstadsvisie 2031 vastgesteld. Deze visie beoogt een compacte, complete en comfortabele binnenstad. We streven naar een aantrekkelijke en toekomstbestendige binnenstad. In het uitvoeringsprogramma is opgenomen dat we onderzoek doen naar de vergoeningsopties in de binnenstad.

In de Groenvisie en Beleidsuitwerking ‘Harderwijk Natuurlijk Groen!’ (BUNG) is de groenstrategie van de gemeente Harderwijk voor de komende jaren vastgesteld. Het basisprincipe is de 3-30-300-regel. Dat wil zeggen 3 bomen vanuit iedere woning zichtbaar, 30% bladerdak (boomkronen) en 300 meter afstand tot een groot groengebied of koelte eiland. Uit de analyse bleek er in de binnenstad van Harderwijk nog genoeg kansen te liggen voor meer vergroening omdat deze op verschillende plekken nog erg versteend is. Vanuit beide visies is behoefte aan vergroening en ontstening van de binnenstad. Dit past ook goed in de Omgevingsvisie en de beleidsuitwerking voor klimaatadaptatie (BuRWKa).

Het Groenplan is een nadere uitwerking van de BUNG en de binnenstadsvisie. Dit document biedt houvast voor de mogelijkheden tot vergroening in de binnenstad

1.2 DOORVERTALING VAN DE VISIE

De visie op natuur en groen in de binnenstad van Harderwijk is gebaseerd op het principe ‘wij

hebben de natuur hard nodig’. Voor de historische binnenstad betekent dit een verschuiving van groen als decoratieve opvulling naar groen als fundamenteel onderdeel van de leefomgeving.

De visie voor de binnenstad richt zich op het versterken van het cultuurhistorische karakter door middel van hoogwaardig groen dat bijdraagt aan het ‘romantische’ beeld van de oude vestingstad. In plaats van versnipperde, doorsnee ingrepen, wordt ingezet op robuuste structuren die de historische identiteit markeren en zorgen voor een identiteit en herkenbaarheid van het betreffende deelgebied.

1.2 AFBAKENING

Onderzoek naar de vergroeningsopties van de binnenstad omvat het gebied binnen de stadsmuren én daarnaast de boulevard. Buiten de opgave liggen dus de singels (o.a. Vitringasingel, Scheepssingel en Plantagepark). Er wordt momenteel een aparte visie opgesteld voor het Kloosterplein/Donkerstraat. Dit groenplan vormt daarvoor belangrijke input.

1.3 LEESWIJZER

Dit rapport geeft een samenhangend beeld van de openbare ruimte binnen het onderzoeksgebied en vormt de basis voor toekomstige ruimtelijke keuzes en projecten. De opbouw is zodanig dat de lezer stap voor stap inzicht krijgt in de huidige situatie, de analyse, en de voorgestelde verbeteringen.

Hoofdstuk 1 – Ruimtelijke analyse

Dit hoofdstuk beschrijft de ruimtelijke opbouw en

typering van de openbare ruimte. De typering en sferen van verschillende plekken worden toegelicht, gevolgd door een ‘groene gereedschapskist’ en de resultaten van de uitgevoerde enquête. Samen vormen deze onderdelen de analytische basis voor de verdere uitwerking van de deelgebieden.

Hoofdstuk 2 – De deelgebieden

In dit hoofdstuk worden de verschillende deelgebieden afzonderlijk besproken. Voor elk gebied – zoals de winkelstraat, boulevard, woonstraten en pleinen – wordt eerst de huidige situatie toegelicht en de gewenste koers beschreven. Vervolgens worden de belangrijkste kwaliteiten en knelpunten puntsgewijs samengevat. Tot slot is voor ieder deelgebied een aparte pagina opgenomen waarin de beoogde vergroeningsmaatregelen worden toegelicht en visueel weergegeven.

Hoofdstuk 3 – Resultaten

Dit hoofdstuk bevat een factsheet met de belangrijkste kerncijfers. Per deelgebied wordt kort ingegaan op het potentieel vergroening saldo. En een lijst met voorgestelde projecten.

Hoofdstuk 4 – Bijlagen

In de bijlagen zijn ondersteunende documenten, kaarten en aanvullende gegevens opgenomen die gebruikt zijn bij de totstandkoming van dit rapport.

Omgevingsvisie is leidend

Het Groenplan is een uitwerkingsslag op de beleidsuitwerking Natuur en Groen en de binnenstadsvisie

1. Ruimtelijke analyse

Typeringen openbare ruimte

De openbare ruimte in de binnenstad van Harderwijk is onder te verdelen in verschillende typologieën, op basis van het huidige gebruik en aanwezigheid van voorzieningen.

BESCHRIJVING TYPOLOGIEËN

In de openbare ruimte maken we onderscheid tussen plekken en verbindingen:

PLEKKEN vragen elk om een eigen ontwerp, waarbij gebruik, schaal en samenhang bepalend zijn voor de mate en vorm van vergroening. Een groot stadsplein met een terraszone vraagt bijvoorbeeld om een andere inrichting dan een klein brinkje in een woonomgeving. Ze bestaan uit:

Pleinen en brinken

In de binnenstad bevinden zich meerdere pleinen, ieder met een eigen dynamiek, waardoor ze erg verschillend zijn van elkaar. De Markt vormt het vanzelfsprekende middelpunt van de stad. Beeldbepalend zijn daarnaast de Vischmarkt, het Kerkplein, de Smeepoortenbrink en het Kloosterplein. Binnen de centrumstructuur vervult ieder van deze plekken een andere, unieke rol. Nu eens ondersteunend als aanloopgebied, dan weer in de hoofdrol als verblijfs- of ontmoetingsplek. Een aantal pleinen kent een grote parkeer- of verkeersfunctie, weer anderen zijn gesierd door een groen dak

Parken en tuinen

Midden in de historische binnenstad van Harderwijk liggen verrassend rustige en groene plekken, verscholen in de luwte van kloostergebouwen. De Hortuspark stralen een serene, bijna intieme sfeer uit. Deze kleine oase vormt een charmant contrast met de dynamiek van de stad. Grotere (blauw-)groene ruimtes liggen vooral net buiten het projectgebied; binnen het centrum overheerst voornamelijk buurtgroen.

Boulevard

De Strandboulevard loopt langs de oude stadsmuur en biedt lange zichtlijnen over de Randmeren. Over

de boulevard is ruimte voor terrassen en over de boulevard te flaneren, terwijl het tegelijkertijd dienst doet als drukke fietsroute in de zomer en belangrijke laad-en losroute naar aanliggende voorzieningen. Hierdoor vervaagt de grens tussen verblijfsruimte en verkeersverbinding. Qua schaal vormt de boulevard een duidelijk contrast met de kleinschalige openbare ruimte in het centrum. De Binnenstadavisie, het collegeprogramma 2022-2026, evenals het Onderdeel parkeren van het programma Bouw en Infrastructuur (“parkeervisie”) beschrijven de wens voor het meer autoluw maken van de Boulevard.

Parkeerplein

In de Omgevingsvisie is de wens opgenomen om de Binnenstad autoluw te maken. In de Binnenstadvisie gaat het specifiek om de Bruggestraat en de Boulevard. Het besluit om parkeren buiten de stadsmuren te plaatsen is in omgevingsprogramma onderdeel Parkeren genomen. De parkeerplaats aan de Waltorenstraat blijft echter behouden als belangrijke plek voor bestemmingsverkeer, en wordt daarom afzonderlijk uitgewerkt als groen parkeerplein.

VERBINDINGEN zijn de lineaire structuren en bestaan uit de **hoofdroutes** van winkelstraten en doorgaande verbindingsstraten en daarnaast een **dwaalmilieu** van woonstraten en stegen. Hier bepaalt vooral de functie en maat van de typologie hoe vergroening wordt toegepast. De ontwerpprincipes zijn breed inzetbaar en kunnen worden toegepast op uiteenlopende straat- en steegprofielen, ook buiten de deeltuitwerkingen. Ze bestaan uit:

Hoofdroutes - Winkelstraten

Samen met de Wolleweverstraat, Vuldersbrink, Luttekepoortstraat en Donkerstraat, is dit de kern waar ‘het’ te doen is. De ruimtelijke logica en het functionele gebruik versterken elkaar: hoe verder je naar binnen komt, hoe drukker het wordt. De bruikbare ruimte voor vergroening, denk aan blinde gevels, vrije hoogte en luwtegebieden, is gering, en een de hoge commerciële en recreatieve functie vraagt om strategische inpassingen.

Hoofdroutes - Verbindingsstraten

Binnenstadvisie ziet Smeepoortenstraat en Hoogstraat/GrotePoortstraat als ‘verbindingsstraten’ en tevens Hoofdroutes-Verbindingsstraten.

Dwaalmilieu - Woonstraten

Rondom de meer dynamische gebieden ligt een gevarieerd woonmilieu. In deze rustige rand van het stadsleven staat wonen, werken en recreëren centraal. Het straatprofiel wordt voornamelijk bepaald door woon- en werkverkeer, vooral in de ontsluitingsradialen zoals de Smeepoortstraat en de Grote Poortstraat. Toch is er tussen de ‘anderhalve’-richtingsstraten, de ruime stoepen en de vele langspaarkeerplaatsen opvallend veel guerrilla gardening te zien, wat wijst op een duidelijke tendens naar meer groen.

Dwaalmilieu - Stegen

Stadsbreed worden winkel-/woonstraten met elkaar en diverse parken/pleinen verbonden via stegen. Ze vormen belangrijke wandel- en fietsverbindingen naar omsloten ruimtes en bieden doorsteekjes voor bewegingen door en uit de stad. Ze variëren van fietsparkeerplekken tot laad- en losroutes (gebruik), en van schaduwrijke klimplanten tot utilitaire achterkanten (inrichting).

Pleinen en brinken

Parken en tuinen

Boulevard

Parkeerplein

Winkelstraten

Woonstraten

Stegen

WAT LEVERT HET U OP

Bewoners

Groen in de binnenstad zorgt voor meer verkoeling en beschaduwing tijdens warme zomerdagen en maakt de openbare ruimte aantrekkelijker. Groene plekken bevorderen ontmoetingen en sociale interactie, waardoor het gemeenschapsgevoel en de betrokkenheid bij de buurt toenemen. Bovendien draagt een mooier straatbeeld bij aan het woongenot en heeft het zelfs een positieve invloed op de woningwaarde.

Ondernemers

Groene straten en pleinen trekken meer bezoekers aan, wat gunstig is voor winkeliers en horeca. Bovendien blijven mensen langer in een aangename, groene omgeving, wat de verblijfsduur verhoogt. Daarnaast draagt een groene binnenstad bij aan een positief imago voor bedrijven die duurzaamheid en leefbaarheid belangrijk vinden.

Plekken		Pleinen en brinken
		Parken en tuinen
		Boulevard
		Parkeerplein
Verbindingen		Winkelstraten + pleinen
		Dwaalmilieu - Woonstraten
		Dwaalmilieu - Stegen

Groene gereedschapskist

Op basis van de gebiedsanalyse en enquête zijn passende inpassingen voor de stadsvergroening gedestilleerd en uiteengezet.

Harderwijk heeft één binnenstad met één karakter dat samenhang brengt, getypeerd door:

- historische vestingstad met monumentale panden, historische materialen
- kleinschalig dwaalmilieu
- romantisch beeld
- beplanting zowel op maaiveld, langs gevels als in de lucht als bladerdak en groen-slingers.

Alle ingrepen in het groen en de materialisering in het historische centrum moeten van hoge kwaliteit zijn. Ze dienen integraal ontworpen te worden en bij te dragen aan het historische karakter, met oog voor zichtlijnen, monumenten en beeldbepalende panden.

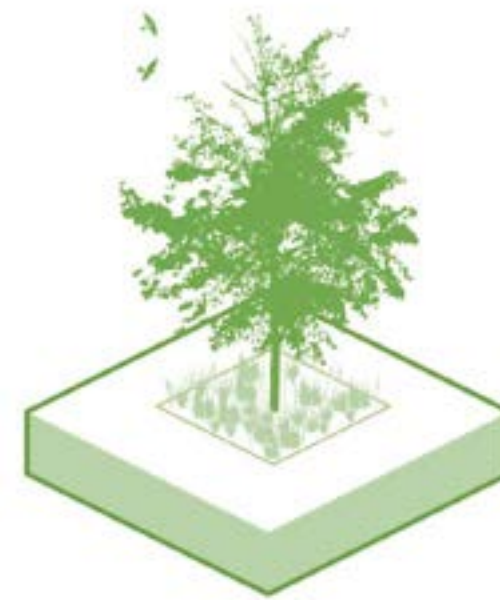
Hiertoe stellen we:

- Vergroen de straten door toevoegen van strategisch geplaatste bomen, geveltuintjes, groene klimmers en plantpotten met eventueel geïntegreerde zitelementen.
- Maak integrale herinrichtingsplannen voor de pleinen, waarbij vergroening een hoofdingredient is.

Op basis van de gebiedsanalyse en enquête is een toolbox gedestilleerd die bijdraagt aan deze gewenste vergroening.

Zet stevig in op bomen: zorg dat minstens honderd bomen de kans krijgen om honderd jaar oud te worden. Plaats nieuwe bomen op pleinen waar ruimte is voor vergroening, en investeer in hoogwaardige standplaatsen met voldoende ondergrondse groeiruimte, zodat deze bomen kunnen uitgroeien tot echte stadsreuzen. De boombeplanting wordt bovendien ingezet om historische plekken en structuren sterker te markeren — niet alleen op de pleinen, maar ook in het Hortuspark. De keuze voor plant- en boomsoorten sluit aan op het specifieke, lokale historische karakter van elke plek; wat past bij de Hortus is anders dan wat past bij de Markt. Het Hortuspark kan worden benaderd als een arboretum met klimaatrobuuste showbomen uit diverse windstreken, waarbij extra aandacht uitgaat naar stadskoelte (schaduw en/of water) en biodiversiteit.

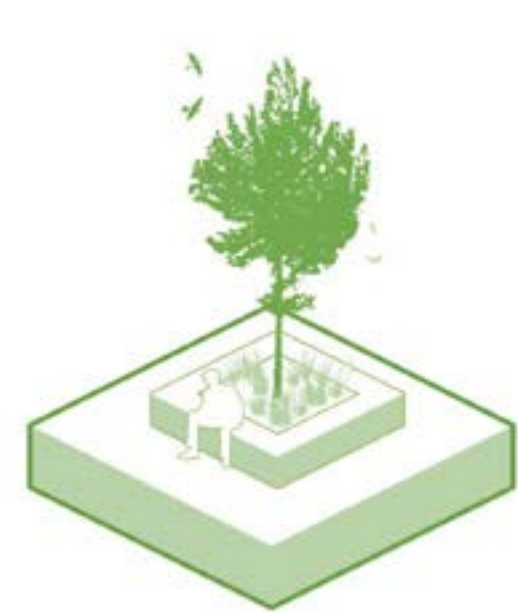
Breng daarnaast meer romantiek en kleur in de straatjes: realiseer één kilometer 'overstekend' groen met klimplanten langs draden en palen, en stimuleer de huidige trend van geveltuintjes (tegeltuinen) en scharrelgroen, zoals bloempotten en zichzelf uitzaaiende soorten als akkelei en stokroos.

1 Boom met ondergrondse voorzieningen

Bomen in de volle grond zijn een duurzame manier om stedelijk groen te vergroten, schaduw te bieden en biodiversiteit te ondersteunen.

- Wortelruimte: 20–40 m³ doorwortelbare grond nodig voor gezonde groei.
- Zuurstofvoorziening: Luchtdoorlatend systeem houdt >10% zuurstof in de wortelzone.
- Waterbeheer: Ondergrondse kratten/infiltratie houden 50–95% regenwater vast.
- Constructie: Kan verkeersbelasting tot 15 ton/as dragen zonder wortelschade.
- Levensduur: Een goed ontworpen ondergronds systeem kan de levensverwachting van stadsbomen met 30–50% verlengen.
- Veiligheid kabels/leidingen: Minimaal 0,5–1 m afstand tot wortels.

2 Boom in vaste plantenbak

Bomen in vaste plantenbakken die van onderen in contact staan met de grond en dus niet verplaatsbaar zijn.

- Waterbeheer: Regelmatig bewateren, want regenwater infiltreert beperkt.
- Drainage: Goede afwatering voorkomt wortelrot.
- De bak moet stabiel en stevig zijn, zodat hij niet scheurt of wordt opgetild.
- Het grote voordeel is de bescherming van de boom en de bodem (archeologie), zeker in combinatie met een praktische zitrand.
- de grond onder de bak moet waterdoorlatend zijn (geen beton of dichte klei).

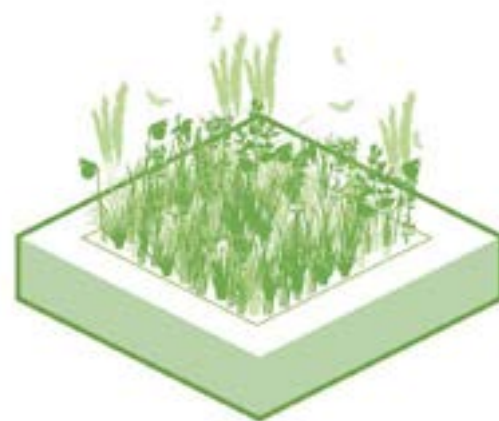

3 Vaste planten/heesters vakken

Plantenvakken en borders zijn afgebakende groenstroken met meerjarige (bloem)planten en struiken. Ze verfraaien straten en pleinen, bevorderen biodiversiteit en dragen bij aan een aangenaam microklimaat.

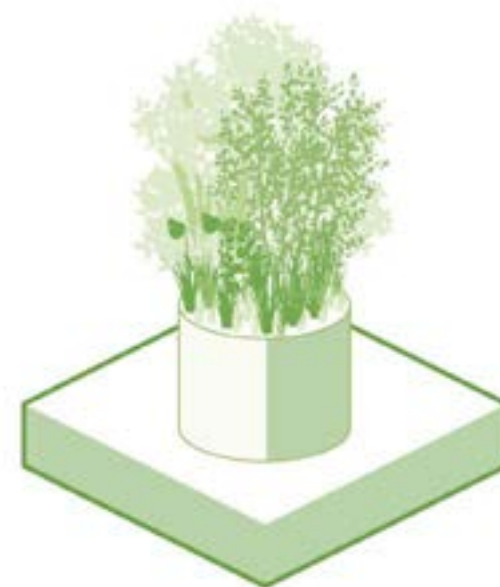
- Wortelruimte: Wortels hebben beperkte diepte en breedte, meestal 0,3–0,5 m diep.
- Waterbeheer: Goede bodemstructuur en mulch houden vocht vast en verminderen verdamping.
- Onderhoud: Regelmatig snoeien, onkruid verwijderen en bemesten bevordert groei en bloei.
- Biodiversiteit: Vaste planten en heesters ondersteunen bijen, vlinders en andere nuttige insecten.
- Opvang en vasthouden van afstromend water van omliggende verharding
- Wordt aangelegd en onderhouden door de gemeente wanneer vak breder is dan 1m.

4 Kruidenberm

Bloemrijke- en kruidenbermen zijn groenstroken in de openbare ruimte met een mix van wilde bloemen, kruiden en soms lage grassen. Ze zorgen voor biodiversiteit, kleur en geur

- Afmeting: Minimaal 10m² en minimale breedte van 1m.
- Bodem: Goed doorlatende grond, meestal 0,3–0,5 m diep.
- Beplanting: Mix van kruiden en bloemen die droogte en schaduw verdraagt.
- Waterbeheer: Meestal geen extra beregening nodig; natuurlijke regenval volstaat.
- Onderhoud: Jaarlijks maaien of afsnijden om bloei en verjonging te bevorderen.
- Biodiversiteit: Trekt bijen, vlinders en andere nuttige insecten aan.

5 Plantenbak (verplaatsbaar)

Plantbakken en bloempotten zijn verplaatsbare groenvoorzieningen voor straten, pleinen en stoepen. Ze brengen kleur, biodiversiteit en sfeer in stedelijke omgevingen. Deze worden gefaciliteerd door de gemeente.

- Wortelruimte: Beperkte hoeveelheid grond, meestal 0,05–0,5 m³ afhankelijk van bakgrootte.
- Waterbeheer: Regelmatig water geven; goede drainage voorkomt wortelrot.
- Beplanting: Kan vaste planten, kruiden of kleine struiken bevatten, afgestemd op bakdiepte.
- Onderhoud: ligt volledig bij ondernemers en/of bewoners. Denk o.a. aan water geven.
- Flexibiliteit: planten zijn verplaatsbaar (bijv tijdens evenementen) en geschikt voor stedelijke of tijdelijke inrichting

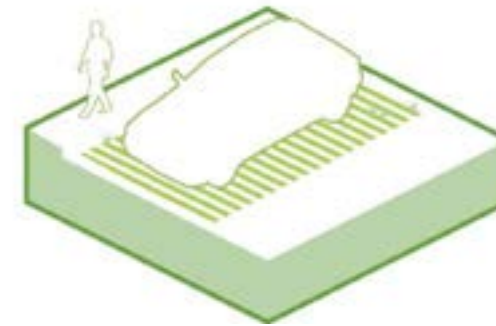
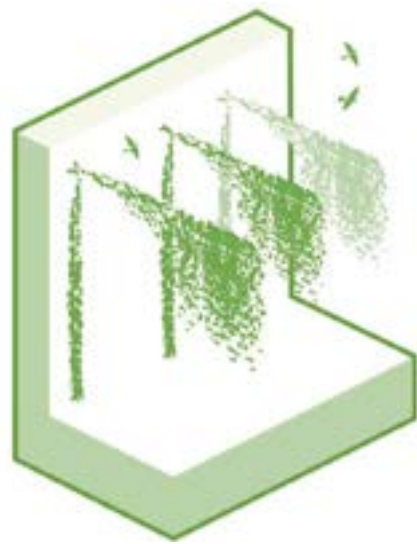

6 Gevelklimgroen

Klimmende en/of hechtende gevelbeplanting is groen dat tegen/langs muren groeit, zoals klimop, blauwe regen en klimrozen. Het bedekt gevels en biedt zowel ecologische, esthetische als klimatologische voordelen.

- Bedekking varieert meestal tussen 30–70% van de gevel.
- Groene gevels verminderen hitteopslag, houden regenwater vast en nemen CO₂ op (tot ±50 kg per jaar per gevel).
- Diepte van klimgroen bij geveltuinen: vaak 0,5–1 m diep om gevel en fundering veilig te houden.
- Onderhoud: snoeien 1–2 keer per jaar om overgroei te voorkomen en waardevolle gevels te beschermen.
- Bij monumentale panden/gevels is gevelgroen onwenselijk

7 Verbindende groenslingers

Het is vooral geschikt voor plekken waar weinig ruimte is voor ander groen zoals bomen of plantenvakken. En waar je meer schaduw wilt creëren of een intiemere sfeer.

- Kies slingerplanten die snel meters maken en de gevel niet beschadigen.
- Plantencombinatie die jaarrond zorgen voor levende boeketten vol kleur.
- Met een constructie aan gevel bevestigd of op zichzelf staande constructie los van de gevel.

8 Geveltuintjes

Geveltuintjes zijn kleine tuintjes tegen de gevel van een woning, vaak aan de straatkant van de woning. Een rijtje stoeptegels vervangen door groen biedt ruimte voor kleine dieren en insecten.

- Gemiddelde breedte: 0,5–1 m, lengte afhankelijk van gevels (bijvoorbeeld 2–5 m per huis).
- grond blijft eigendom van gemeente, maar onderhoud zit bij de bewoners
- Geveltuintjes nemen regenwater op, verhogen biodiversiteit en verlagen hittestress in steden.
- Geen hekwerk rondom de geveltuin. Denk eerder aan natuursteenbandjes
- Wordt aangelegd en onderhouden door bewoners. In het kader van 'samen kleuren we de stad' kan de gemeente materialen leveren en opsluitbanden plaatsen.

9 Groene parkeervakken

Groene parkeervakken zijn parkeerplaatsen met gras(beton)tegels. Ze verminderen hitte, verbeteren waterafvoer en dragen bij aan biodiversiteit, terwijl de parkeerfunctie behouden blijft.

- Bodem en wortelruimte: Verstevigde maar doorlatende bodem, wortels hebben vaak 0,5–1 m³ ruimte per plant/boom.
- Waterbeheer: Regenwater infiltreert in de bodem of wordt tijdelijk vastgehouden in kratten/infiltratievoorzieningen.
- Belasting: Ontworpen om autoverkeer te dragen zonder bodem- of wortelschade.
- Onderhoud: Regelmatig maaien, onkruid wieden en indien nodig bijbemesten.

10 Bloempotten

Plantenpotten langs de gevel (zodat niet conflicteert met de toegankelijkheid van de binnenstad), is een laagdrempelig middel om de historische straten te verfraaien en direct meer kleur en biodiversiteit aan het straatbeeld toe te voegen

- Plantenpotten kunnen door ondernemers en aanwonenden voor de gevel neergezet worden.
- Plantenpotten zijn volledig in eigendom en beheer van ondernemers en aanwonenden.

Vergroeningsvisie openbare ruimte

Met behulp van de groene gereedheidskist en de gebiedsanalyse is invulling gegeven aan de vergroening van de openbare ruimte. Per typologie is beplantingsfeer, verkeersgebruik en recreatiedruk kenmerkend voor de vergroeningsmaatregelen.

■ Deelgebied (p.26)

■ Overig (p.56)

3. Boulevard - waterfront
Struinboulevard over kruidenrijk gazon en onder de boomkronen

4. Woonstraat
Groen karrenspoor tussen de stokrozen en vlinderstruiken

6. De markt
Zacht horecaplein met koele verblijfspot onder drie reuzen

Stegen

Achtertuinten als romantisch dwaalmilieu

4. Woonstraat

Groen karrenspoor tussen de stokrozen en vlinderstruiken

8. Vischmarkt

Stinzenweide langs historische as onder bomenallee

10. Vuldersbrink

Transparant bistro plein onder groen bladerdak

7. Kerkplein

Groene omlijsting met grote boomspiegels

1. Winkelstraat

Levendige winkelstraten gesierd met speels groen: boombakken, plantenpotten en groene slingers

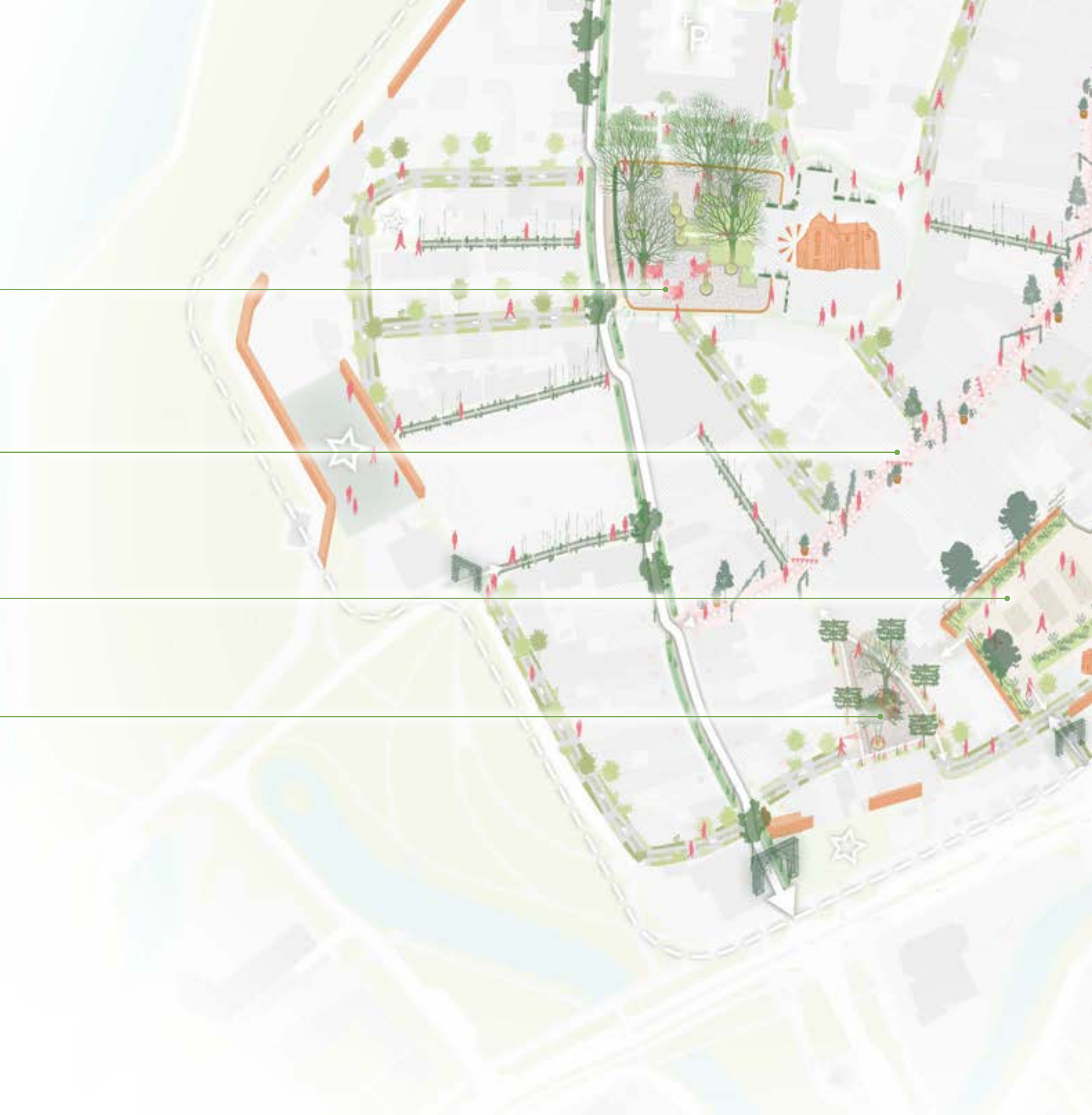
11. Kloosterplein

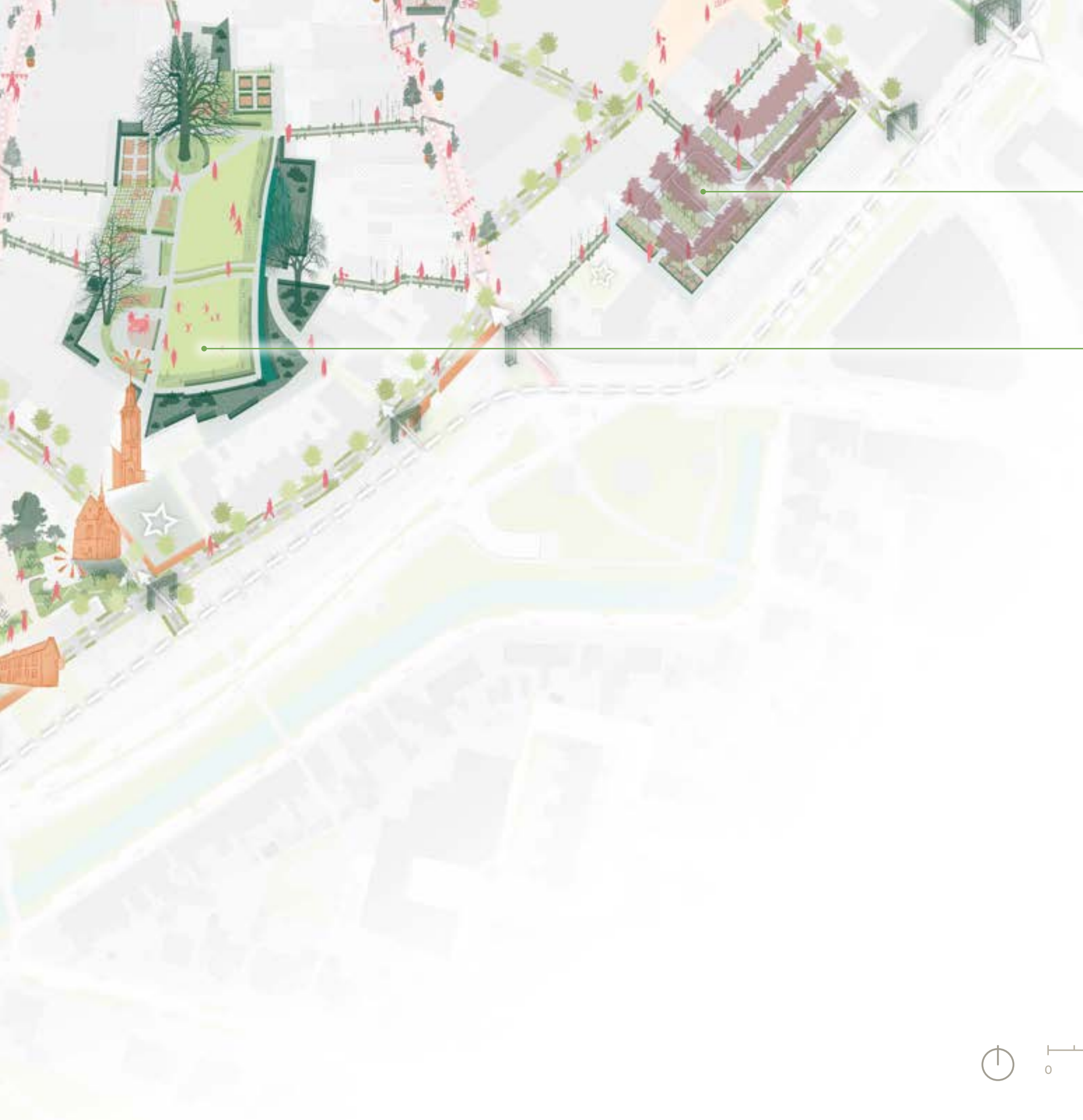
Marktplaats met groene zoom van tuinkruiden en leifruit

9. Smeepoortenbrink

Romantische brink met stokrozen

5. Parkeerplaats Waltorenstraat
Halfverhard parkeren in de fruitgaard

2. Hortus
Kloostertuin met een mozaïek van reuring,
ontspanning en kleine evenementen

0 50 100 200m

Resultaten enquête

De gemeente Harderwijk heeft een enquête uitgezet onder inwoners, met als resultaat een prioriteitenlijst voor vergroening in de binnenstad. Deze input vormt, samen met andere overwegingen, de basis voor de verdere uitwerking en prioritering van de verschillende deelgebieden.

RESULTATEN SAMENGEVAT

Wat leeft er in onze stad? Maar liefst 776 inwoners, bezoekers en ondernemers lieten hun stem horen over het groen in de binnenstad. De boodschap is helder: we houden van onze stad, maar we snakken naar meer natuur tussen de stenen.

Groen moet je doen

Groen moet je doen: Ruim **60%** vindt dat de binnenstad wel wat **extra groen** kan gebruiken. Groen is voor hen niet alleen nodig tegen de hitte; vooral de **beleving en de uitstraling** zijn belangrijke argumenten.

Kwaliteit en functie van groen

Het gaat niet alleen om méér planten, maar vooral om **groen dat écht iets toevoegt**. Denk aan verkoe-lende schaduw, meer biodiversiteit en simpelweg een prachtig straatbeeld.

Gewenste groene plekken van groen

De Markt, Vischmarkt, Boulevard en de Schoenmakersstraat staan bovenaan het verlanglijst-je. Men ziet hier het liefst een **mix van bomen, grote plantenbakken en weelderige geveltuinen**. Maar ook andere gebieden kwamen naar voren zoals het Kloosterplein en Vuldersbrink (steeg langs de action) Men heeft voorkeur voor meer bomen, grote plantenbakken, gevelgroen en geveltuintjes.

Samen de schouders eronder

Diverse mensen geven aan zelf bij te willen dragen aan vergroening:

- onkruid verwijderen
- water geven
- plantenbakken onderhouden

Oproep tot meer gezamenlijke verantwoordelijkheid van bewoners en gemeente.

Conclusie

Er is een brede en gedeelde wens voor meer en beter onderhouden groen in de Binnenstad van Harderwijk. Bewoners willen graag actief meedoen aan vergroe-ning. **Groen** wordt gezien als **essentieel voor klimaat-adaptatie, aantrekkelijkheid en leefbaarheid** van de stad.

Zie bijlage B op pagina 68 voor de volledige resulta-ten van de enquête.

Welk soort groen wil je graag zien in de Binnenstad?

462/781 - Afbeelding keuze - kies er meer - optioneel

Resultaten op de vraag! “welk soort groen wil je graag zien in de Binnenstad?”

In de binnenstad is groen in allerlei vormen en maten te vinden

De Smeepoortenbrink; waar een voorbijganger even tot rust komt

De Hortus park; een groene oase in de binnenstad en een plek van rust en reuring

A photograph of a park scene. In the foreground, there is a large, dense bush with green and yellowing leaves. In the middle ground, a green lawn is where several children are playing. One child in a blue shirt and dark shorts is walking towards the right. Another child in a light-colored shirt and dark shorts is running towards the left. A third child in a dark blue shirt with the number '14' is standing on the left. To the right of the children, there is a large, dark, abstract sculpture made of sticks or twigs, shaped like a quadruped. In the background, a large, leafy tree dominates the upper half of the frame. Under the tree, a few people are sitting on a bench. A paved path runs behind the lawn. The overall atmosphere is peaceful and recreational.

De Deelgebieden

De deelgebieden in een oogopslag

De Winkelstraat

Woonstraat

Steeg

Boulevard

De Markt

Vischmarkt

Hortus

Kerkplein

Kloosterplein

Smeepoortenbrink

Vuldersbrink

P - Waltorenstraat

1. Winkelstraat

Levendige winkelstraten met ontspannen sfeer: winkel, wandel en verblijf onder de groene slingers

KENSCHETS

De winkelstraten hebben een uitgesproken bakstenig en versteend karakter, met weinig tot geen groen in de openbare ruimte of op de gevels. De straten zijn relatief smal en worden gekenmerkt door een mix van functies: winkels op de begane grond en woningen op de verdiepingen. Daarnaast zijn er meerdere rijksmonumenten aanwezig, wat zorgt voor een historisch waardevol straatbeeld dat vraagt om een zorgvuldige en respectvolle inrichting van de ruimte.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN/ANALYSE

3-30-300

- 0-0-300

Type groen

- Groen is beperkt aanwezig: enkele knotbomen. De bloembakken in de Donkerstraat zijn onderdeel van een experiment.

Kwaliteiten van het groen

- De 'ecologische waarde' van het bestaand groen is nihil. Bestaande bomen zien er heel karig uit.

Gebruik

- Winkelen, wandelen en verblijven. Ruimte voor uitstallingen en reclamebord

Sfeer en karakter

- De winkelstraten hebben een zeer stenig karakter

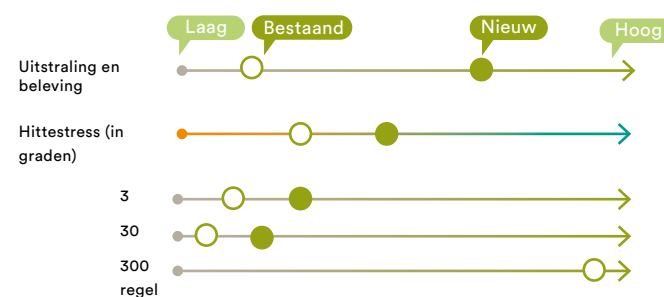
Wat was het historisch

- Veel rijksmonumenten en beeldbepalende panden aanwezig. Donkerstraat was belangrijke hoofdstraat met voorname/ patriciërshuizen. Tot jaren dertig vorige eeuw liep de Zuiderzeestraatweg van Amersfoort naar Zwolle via de Smeepoortstraat, Donkerstraat en Luttekepoortstraat.

Beleving: Groene straten trekken meer bezoekers aan, wat gunstig is voor winkeliers en horeca. Uit onderzoek blijkt dat mensen langer blijven in groene gebieden (*bron: WUR, 2017, Winkelstraten en bomen*).

Hittestress: De ervaring van hittestress is hier relatief laag. Dit komt door het relatief smal profiel van de straat en de schaduwwerking van de gebouwen. Toevoegen van groen zal de hittestres in kleine mate verbeteren.

3-30-300: De 3-30-regel wordt momenteel niet gehaald in de winkelstraat. Ook na de ingreep zal deze norm niet worden behaald, vanwege de beperkte ruimte voor extra bomen. In de gehele binnenstad wordt 300 regel wél gehaald.

Visiekaart

De bestaande situatie van een winkelstraat

Sfeerbeeld winkelstraat met overstekend groen en grote stalen plantenbakken

KOERS

De winkelstraten bieden beperkte fysieke ruimte, waardoor vergroening zorgvuldig en strategisch moet worden toegepast. Groen mag de doorgang voor voetgangers, leveranciers en hulpdiensten niet hinderen.

Om de straat een levendige en samenhangende uitstraling te geven, wordt op verschillende hoogten gewerkt aan vergroening. Op meerdere plekken worden **groenslingers** aangebracht op 3 tot 5 meter hoogte – circa één groenslinger per 30 strekkende meter straat. Hiervoor wordt een constructie toegepast met een slanke stalen paal met staaldraad of staaldraad met gevelankers. Bestaande draden bedoeld voor de aankleding van de winkelstraat (vlaggetjes, feestverlichting) blijven behouden en worden niet

gecombineerd met klimplanten. Voor de groene slingers worden klimplanten toegepast die snel en hoog groeien, zoals vijfdelige wingerd, Duitse pijp, klimaugurk, groenblijvende kamperfoelie, blauwe regen en wilde bosrank. Door variatie in soorten ontstaat een levendig en gelaagd beeld.

De gemeente faciliteert **grote plantbakken met vaste planten en heesters** als basisinrichting. Er zijn drie formaten plantbakken (S, M, L) en voor elk formaat een beplantingsconcept beschikbaar. In de plantbakken zorgt een egale mix van bloembollen, vaste bloeiers en wintergroene planten of siergrassen en een heester voor kleur, geur en seizoenbeleving. De bakken kunnen zowel verplaatsbaar zijn (met vorkheftruck) als met open bodem worden geplaatst, afhankelijk van de locatie en voorkeur. Ondernemers kunnen daarnaast zelf bijdragen door overdag **bloem-**

potten buiten te zetten die volledig in eigendom en beheer zijn van de ondernemer.

Op strategische locaties is ruimte voor **extra bomen** van de tweede of derde orde (circa 5-12 meter hoog), met goede ondergrondse groeivoorzieningen. Deze kunnen zowel solitair of als kleine ‘gevelboom’ worden toegepast, met een streefwaarde van één boom per 35 strekkende meter straat. Zo ontstaat een evenwichtig en herkenbaar straatbeeld waarin groen de verharding verzacht, het verblijfsklimaat verbetert en de winkelstraten van Harderwijk weer een aantrekkelijk en onderscheidend karakter krijgen.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

WAT KUNT U ZELF DOEN

- Meld je aan bij een buurtinitiatief of ondernemersvereniging voor vergroening;
- Stem met burens of ondernemers af over onderhoud en bewatering;
- Plaats zelf bloempotten tegen de gevel die 's avonds binnen kunnen staan.

2. Woonstraat

Romantisch dwaalmilieu tussen geveltuinen en over 'karrespoor'

KENSCHETS

De woonstraten zijn over het algemeen redelijk stenig, al zijn er hier en daar enkele groene accenten te vinden in de vorm van geveltuintjes of gevelgroen. Het straatprofiel varieert sterk: van smalle en knusse woonsteegjes tot bredere woonstraten waar nog ruimte is voor autoparkeren. Ook de bebouwing is divers. De woningen verschillen in bouwjaar, variërend van historische en monumentale panden uit de late 19e eeuw tot nieuwbouwwoningen uit de jaren tachtig.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 1-0-300

Type groen

- Enkele bomen in de volle grond in combinatie met struiken. Kleine geveltuintjes met daarin vaste planten/struiken en losse bloembakken van bewoners.

Kwaliteiten van het groen

- Kwaliteit van het groen verschilt. Vooral in geveltuintjes verschilt het afhankelijk van het type groen dat geplant is.

Gebruik

- Autos, fiets en wandelroutes.

Sfeer en karakter

- Rust en dwaalmilieu

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Afwisseling tussen oude en nieuwe gevels

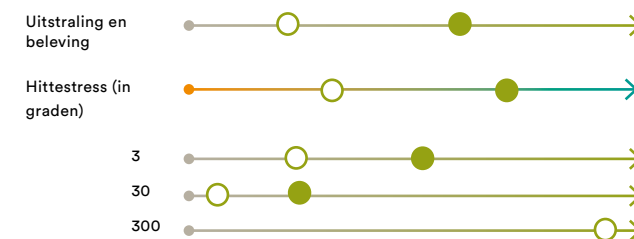
Wat was het historisch

- grotendeels middeleeuws stratenpatroon met veel geknikte bochten en weinig rechtstanden. De bebouwing heeft een fijne korrelgrootte.

Beleving: Groen in een woonstraat verhoogt het woongenot doordat bewoners een aantrekkelijker, rustiger en natuurlijker straatbeeld ervaren. Groen versterkt de sociale samenhang, omdat groene plekken uitnodigen tot ontmoeting en contact tussen buurtbewoners. Hierdoor voelen bewoners zich prettiger, meer verbonden en vaak ook veiliger in hun eigen straat.

Hittestress: De ervaring van hittestress is hier hoger dan gemiddeld. Het toevoegen van groen het microklimaat van woonstraten verbeteren.

3-30-300: De 3-30-regel wordt momenteel niet gehaald in de woonstraat. Na de ingrepen kan de 3 regel wel gehaald worden, de 30 regel zal lastiger zijn. In de gehele binnenstad wordt 300 regel wél gehaald.

Visiekaart

Bestaande situatie van brede woonstraten met parkeermogelijkheden met hier en daar wat plukjes groen

Sfeerbeeld groene woonstraat met brede geveltuinen

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

KOERS

Zet veel meer in op vergroening in de straten en maak van de Kaatsbaan een ‘voorbeeldstraat’! Het geleidelijk autoluw maken en deels verdwijnen van parkeerplekken in de woonstraten biedt een unieke kans om de straten structureel te ontstennen en zodanig te vergroenen dat verkoeling, biodiversiteit, seizoensbeleving en verblijfskwaliteit wordt toevoegd. Haal overal 2 klinkers weg en plant stokrozen. Zet in op groene voortuinen, geveltuintjes en klimplanten langs de gevels.

Door vrijgekomen parkeerruimte en stoepen die verdwijnen kunnen zogenaamde **XL-geveltuinen** ontstaan: bredere groenvakken die in breedte variëren en zo zorgen voor een speels en levendig straatbeeld. Voetgangers kunnen immers op straat lopen omdat de gehele binnenstad voetgangersgebied wordt. Hier

en daar is wel plek nodig waar verkeer elkaar kan passeren en/of laden en gelost kan worden. Bewoners krijgen de vrijheid om hun geveltuin zelf in te richten, idealiter met een mix van lage struiken, kruiden, vaste planten en klimplanten die tegen de gevel groeien. Op strategische plekken wordt gemiddeld om de 20 meter een **nieuwe boom** of gevelboom aangeplant, voorzien van een passende ondergrondse groeiruimte. De boomstructuur vormt zo de groene ruggengraat van de straat. Tussen de bomen wordt gewerkt met verschillende formaten beplantingsvakken, waarin bloeiende soorten, grassen en kruidige planten voor kleur en dynamiek zorgen.

In het midden van de rijbaan wordt een strook aangelegd met natuursteen keitjes met open **groene voegen** (historische straten) of eventueel een mooie variant keigrasbetonstenen (nieuwere straten). Deze

strook zal op termijn natuurlijk vergroenen, wat de straat een zachter en vriendelijker karakter geeft, met behoud van bestaand historisch karakter.

Vergroenen is meteen ‘verblauwen’: onder de waterdoorlatende bestrating en keien komt een bufferende onderfundering met poreuze infiltratiebuizen voor **hemelwaterinfiltratie**.

Door deze samenhangende maatregelen ontstaat een netwerk van groene woonstraten waar klimaatadaptatie (hittestress, infiltratie), beleving en bewonersinitiatief samenkomen. Harderwijk krijgt hiermee een toekomstbestendige en aantrekkelijke woonomgeving waarin steen plaatsmaakt voor groen.

WAT KUNT U ZELF DOEN

- Leg een geveltuintje aan tegen je voorgevel
- Plant klimplanten tegen de muur of langs een rek of draad
- Zet plantenbakken of potten met groen voor je deur of raam
- Beplant een boomspiegel (de grond rond een straatboom) met bloemen of bodembedekkers
- Kies voor bloeiers die bijen en vlinders aantrekken
- Gebruik inheemse planten die passen bij de bodem en het klimaat
- Toevoegen van de **Harderwijkse Buurtbank** (een klapbank aan de gevel) om sociale interactie te bevorderen.

3. Steeg

Romantisch en gemoedelijk dwaalmilieu tussen geveltuinen

KENSCHETS

Stegen zijn een karakteristiek onderdeel van het middeleeuwse stratenpatroon, maar momenteel grotendeels stenige schakels binnen het stedelijk netwerk. Ze verbinden de grotere hoofdstraten en pleinen met elkaar en zorgen voor een fijnmazige en menselijke schaal in de binnenstad. De gevels langs de stegen bestaan veelal uit (blinde gevels van) historische panden met traditionele materialen zoals baksteen en houten kozijnen.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 0-0-300

Type groen

- Bestaand groen bestaat voornamelijk uit geveltuintjes, bloempotten en klimgroen langs de gevels

Kwaliteiten van het groen

- Veel wintergroene en weinig bloeiende beplanting

Gebruik

- fietsen en wandelen

Sfeer en karakter

- Rust en dwaalmilieu

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Afwisseling tussen oude en nieuwe gevels

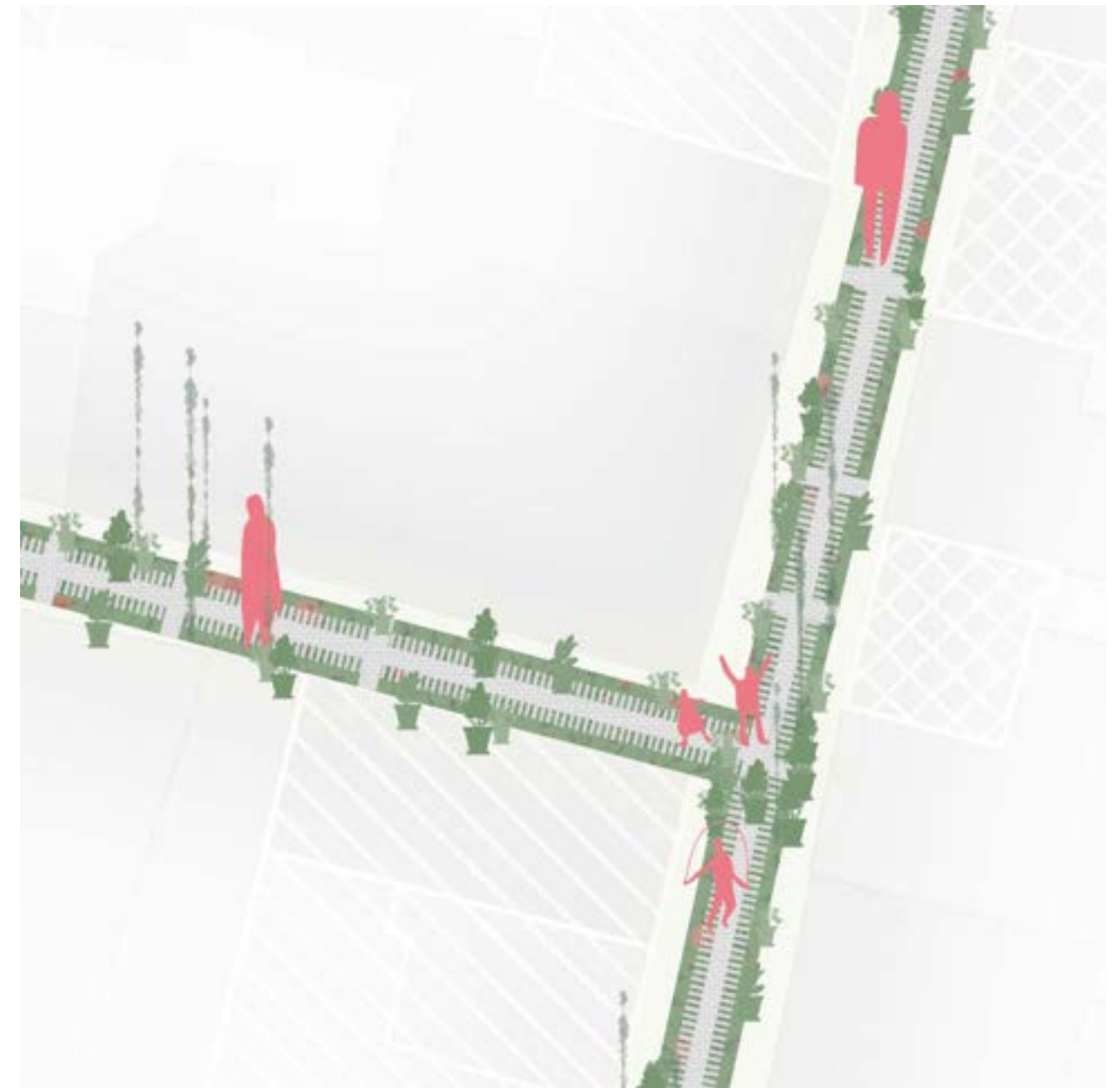
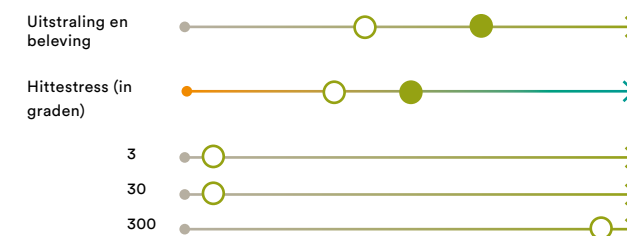
Wat was het historisch

- Gevels, stratenpatroon, bestrating

Beleving: Groen in een woonsteeg verhoogt het woongenot doordat bewoners een aantrekkelijker, rustiger en natuurlijker straatbeeld ervaren. Groen versterkt de sociale samenhang, omdat groene plekken uitnodigen tot ontmoeting en contact tussen buurtbewoners. Hierdoor voelen bewoners zich prettiger, meer verbonden en vaak ook veiliger in hun eigen straat.

Hittestress: De ervaring van hittestress is hier lager dan gemiddeld, deels door het smal profiel en schaduwwerking.

3-30-300: De 3-30-regel wordt momenteel niet gehaald in stegen. Ook na de ingreep zal deze norm niet worden behaald, vanwege de beperkte ruimte voor extra bomen. In de gehele binnenstad wordt 300 regel wél gehaald.

Visiekaart

Bestaande situatie van smalle en intieme woonstegen met historisch karakter en plukjes groen

Sfeerbeeld van intieme kleinschalige groene stegen

KOERS

Het uitgangspunt is ook hier: vergroenen middels onstenen, geveltuinen, gevelklimmers en waar mogelijk her en der een boom, aansluitend bij het kleinschalige en romantische karakter van de historische binnenstad.

De stegen zijn uitsluitend bestemd voor **voetgangers en fietsers**. Hier en daar zijn er al enkele kleine geveltuinen aanwezig, maar er is nog volop ruimte om deze te versterken en uit te breiden.

De steeg bestaat uit een centrale loopstrook. Aan weerszijden van de steeg worden **geveltuinen** aangelegd. Parallel aan de geveltuinen komt een **strip doorgroeilinkers**. De middenstrook blijft verhard ten

behoefte van passeerbaarheid voor fietsen en minder validen. Ook worden entrees bereikbaar behouden met gesloten verharding.

Klimplanten zoals klimroos en makkelijke uitzaaiers zoals stokroos zijn bij uitstek geschikt voor deze plekken: ze nemen weinig ruimte in, vragen beperkte verzorging en versterken het romantische, intieme beeld van de Harderwijkse steegjes. Door de verscheidenheid in soorten ontstaat een natuurlijke rijkdom die de seizoenen zichtbaar maakt en bijdraagt aan een groene, vriendelijke en historische binnenstad. Bij koopwoningen en huur met lange doorloop zijn bewoners verantwoordelijk voor het onderhoud.

Zo ontstaat een samenhangend netwerk van groene, levendige stegen waar bewoners en bezoekers graag doorheen lopen, even stilstaan of genieten van het historische decor. De stegen worden weer kleine oases in het hart van de stad — plekken die rust, verkoeling en karakter toevoegen aan het stedelijk weefsel.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

WAT KUNT U ZELF DOEN

- Leg een geveltuintje aan tegen je voorgevel - in het kader van 'samen kleuren we de stad' kan de gemeente dit faciliteren (aanvragen bij de gemeente).
- Plant klimplanten tegen de muur of langs een rek langs waardevolle of kwetsbare gevels
- Zet plantenbakken of bloempotten met groen voor je deur of raam
- Kies voor bloeiers die bijen en vlinders aantrekken
- Gebruik inheemse planten

4. Boulevard

Flaneren en ontmoeten onder de bomen en aan het water

KENSCHETS

De boulevard sluit als doorgaande openbare ruimte het historische centrum op aantrekkelijke wijze af aan de waterzijde. De boulevard is ruim en monotoon van opzet. Dit geeft een rustig beeld, maar zorgt ook dat het wat saai aandoet en het gebruik niet optimaal is. De auto en fiets pakt een behoorlijk deel van het profiel door rijbaan en parkeren, waardoor er niet zoveel groen is. De uniforme rij bomen vermindert deels het zicht op het water

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 3-0-300

Type groen

- Groene grasstrook met engels raaigras langs de waterkant en oude stadsmuur. Langs waterkant staat een rij lindes. Verspreid over de boulevard staan grote bloembakken met palmen.

Kwaliteiten van het groen

- Weinig ecologische waarde doordat er weinig diversiteit en gelaagdheid is in het groen.

Gebruik

- Wandel- en fietsroute, evenementen en verblijfsruimte met terrassen langs het water

Sfeer en karakter

- De stad aan het water

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Open zicht op het water en doorkijk naar het randmeer

Wat was historisch

- De oude stadsmuur, de Vischpoort, ter hoogte Visserhaven Botters en scheepshelling

Beleving: Meer groen op de boulevard van Harderwijk versterkt de beleving van de openbare ruimte doordat het een aantrekkelijker uitnodigender straatbeeld creëert. Het biedt schaduw en verkoeling op warme dagen, draagt bij aan een gezondere en prettigere omgeving, en maakt de boulevard tot een plek waar bewoners en bezoekers langer willen verblijven (ten voordele van ondernemers).

Hittestress: De ervaring van hittestress is hier relatief hoog, mede door de grote hoeveelheid verharding en het gebrek aan schaduw van bomen over het fiets- en wandelpad. Het toevoegen van groen en het plaatsen van bomen op strategische plekken zal het microklimaat van de boulevard verbeteren.

3-30-300: De 3-regel wordt in huidige situatie behaald, maar de 30-regel niet. Na ingreep zal de 30-regel op stukken van de boulevard wel verbeteren door het toevoegen van bomen, maar niet overal doordat de ruimte op bepaalde stukken beperkt is. Ook hier wordt 300 regel gehaald.

Visiekaart

Bestaande situatie van de boulevard

Sfeerbeeld boulevard met een brede groene wandelzone gescheiden van fiets en gemotoriseerd verkeer

KOERS

De boulevard ligt **buiten de vestingmuur** en krijgt een meer natuurlijk parkachtig karakter dan de ‘romantische tuinen’ erbinnen. Het wordt gevormd tot een autoluw gebied met **focus op voetganger, fietser en terrassen**, waardoor op termijn de bestaande parkeerplekken langs de waterkant kunnen plaatsmaken voor een **veel bredere groenstrook**.

Over de gehele lengte komt een afwisseling van meer intensieve delen met terrassen en zonneweides (gazon) en meer extensieve delen met bloemrijk grasland en paden. Door de groenstrook plaatselijk te verlagen, wordt het water dichterbij genaderd.

De brede groene zone biedt (op de plek waar de boulevard op z'n breedst is) plaats aan een gescheiden loop- en fietsrouting. Het fietspad volgt een rechte, heldere lijn (de huidige rijloper), terwijl een breed, licht gebogen wandelpad zich losmaakt en door het

kruidenrijke groen slingert tussen rijloper en water. Dit pad is uitgevoerd in een gebonden halfverharding. De lange rij lindes wordt doorbroken door op strategische plekken de lindes te verplaatsen en extra boomsoorten toe te voegen, waardoor zowel schaduwrijke als zonnige rustplekken ontstaan (gunstig voor lokaal microklimaat), alsook openingen voor zichtlijnen, wandelpaden en trappartijen richting de vlonders aan het water.

Ook langs de oude stadsmuur wordt een strook ingezaaid met bloem- en kruidenrijke grassen, met her en der een boom die zorgt voor schaduw voor de fietsers. Echter hier geen struiken, om het zicht op de historische muur te behouden. ‘Verhokking’ van terrassen wordt voorkomen door zorgvuldig beleid op terrassschermen (zeer transparant, geen horizontale stijlen) en - meubilair (lichtvoetig, geen zware meubels).

bels).

De boulevard wordt een groene, levendige overgangszone tussen stad en water. Het samenspel van bomen, kruidenrijk gras, meanderende paden en zichtlijnen zorgt voor een ontspannen, aantrekkelijke omgeving. Er ontstaat meer verblijfswaarde met speelsheid en gelaagdheid in het groen, wat eentonigheid voorkomt en de ruimte een minder grootschalige indruk geeft.

Er spelen op de boulevard veel verschillende vraagstukken (vergroening, mobiliteit, evenementen, etc.) met uiteenlopende belanghebbenden (vooral in de intensievere delen van de boulevard). Dit vraagt om een integrale aanpak en een goede samenwerking met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden, denk hierbij aan Herderewych, het evenementenplatform en de commissie omgevingskwaliteit. De opgaven die hier spelen kunnen niet los van elkaar beschouwd worden.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

WAT KUNT U ZELF DOEN

- (Terras)ondernemer: plaats grote plantpotten met boompjes, heesters en/of vaste planten die passen bij het Harderwijkse historische karakter.
- Aanwonenden: Vergroen uw gevel of balkon door plaatsing van balkonbakken met beplanting, gevelklimmers en waar mogelijk geveltuintjes (noord-oost zijde)

5. De Markt

Gemoedelijk en zacht horecaplein met drie grote groene reuzen

KENSCHETS EN KOERS

De Markt is het bruisende hart en centrale middelpunt van het historische centrum – een levendig plein waar je kunt genieten van sfeervolle horeca met gezellige terrassen en evenementen. Het grote, open plein wordt voornamelijk benut door de terrassen van de omliggende horecazaken, wat bijdraagt aan de levendige sfeer. Langs de randen bevinden zich enkele bomen, zowel in bakken als in de volle grond. Aan de kop van het plein staat het karakteristieke oude stadhuis, dat tegenwoordig dienst doet als VVV, pop- en dansschool en daarmee een cultureel ankerpunt vormt.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 3-0-300

Type groen

- Enkele bomen in de volle grond en in grote bakken

Kwaliteiten van het groen

- Weinig ecologische waarde van bestaand groen

Gebruik

- Meervoudig gebruik; verblijfsruimte en evenementen terrein. Terrassen zorgen voor verhogking, vormen rand en geen onderdeel van plein

Sfeer en karakter

- Grote open en dynamische ruimte met terrassen en winkels, maar met zeer stenig karakter

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Aanwezige monumenten zoals het oude stadhuis

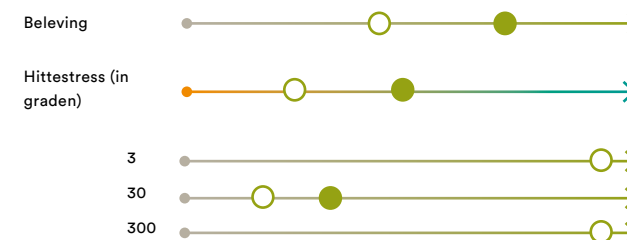
Wat was het historisch

- Vroeger handelsplein (Waag), parkeerterrein en vroeger centrum van het stadsbestuur

Beleving: De bomen en de omliggende plantenvakken rond de horecaterrassen creëren een aangename beleving: bezoekers ervaren schaduw, rust en een uitnodigende sfeer, waardoor het plein een prettige plek is om te verblijven, ontmoeten en genieten.

Hittestress: De ervaring van hittestress is hier redelijk hoog door de grote versteende oppervlakte met weinig schaduw van bomen en/of gebouwen. Het toevoegen van bomen en vervangen van klinkers door padvast zal het microklimaat verbeteren.

3-30-300: Op de Markt wordt de 30-regel momenteel niet gehaald, terwijl de 3-regel wel wordt gehaald. Ook na de ingreep blijft het door de beperkte ruimte en andere belangen op de Markt niet mogelijk om aan de 30-regel te voldoen. In de rest van de binnenstad wordt de 3-30-regel wél gehaald.

Visiekaart

Bestaande situatie

Sfeerbeeld De Markt met drie nieuwe monumentale bomen met verblijfsplek

KOERS

De Markt is hét centrale plein van Harderwijk. Het plein behoudt zijn karakter als open ontmoetingsruimte en verandert nadrukkelijk niet in een parkje. De inrichting krijgt een natuurlijke uitstraling; De klinkers op het plein maken plaats voor een lichtgekleurde, waterdoorlatende verharding met de uitstraling van halfverharding. Dit geeft het plein een zachtere aanblik, sluit aan bij de gele zandsteen van het Oude Stadhuis en draagt bij aan een gunstig microklimaat (minder hittestress, meer infiltratie). Een belangrijk element is de aanplant van clusters van drie tot vijf bomen met flinke plantmaat die -samen met de bestaande drie bomen- kunnen uitgroeien tot stevig cluster van bomen in de hoek van het plein. De bomen komen in een grote, (deels) aaneengesloten plantenborder met een brede opstaande rand, waar-

van een gedeelte als zitrand wordt ingericht. Onder de bomen komen grote cirkelvormige beplante boomspiegels en 'losse' stoeltjes. Voor de bomen wordt gekozen voor een enigzins transparante soort met de potentie om in een stadsklimaat groot en oud te worden en die voor flink wat schaduw zorgt. Dankzij hoogwaardige ondergrondse voorzieningen en minimaal 20–40 m³ grond per boom kunnen ze goed ontwikkelen in de stedelijke omgeving. De rand van het plein wordt vormgegeven met een stevige, brede en licht opstaande rand die bescherming biedt tegen verkeer. In de vier aan het plein grenzende straten wordt met extra aandacht ingezet op groenslingers nabij de vier pleinentrees. Hiervoor worden stalen palen met staaldraad of draden met gevelankers toegepast als

klimsteun. Iconische lichtmasten en lichtslingers boven de terrassen geven verder sfeer aan het plein, waarbij de terrassen 'losser' en transparant op het plein liggen, zonder hokkerige elementen. Een goed terrassenbeleid is essentieel hiervoor! Plantpotten met heesters voegen sfeer toe aan de terrassen. Bepaal hiertoe een vast aantal, bijvoorbeeld 1 pot per 10 stoelen. Langs de gevels worden op de overgang tussen de panden langs draden klimmers omhoog geleid, waardoor er meer gevelgroen ontstaat.

Er spelen op de Markt veel verschillende vraagstukken (vergroening, evenementen, horeca, etc.) met uiteenlopende belanghebbenden. Dit vraagt om een integrale aanpak en een goede samenwerking met bewoners en ondernemers. De opgaven die hier spelen kunnen niet los van elkaar beschouwd worden.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

WAT KUNT U ZELF DOEN

- Horecagelegenheden kunnen hun terrassen vergroenen door grote plantenpotten/bakken te plaatsen met vaste planten.
- Voorkom 'verhokking' van je terras, zorg voor een transparante opzet, zonder dichte schermen en zware meubels

6. Vischmarkt

Balans tussen monumentale linden, karakteristieke straten en groene gevels

KENSCHETS EN KOERS

Kenschets

De Vischmarkt is een van de historische pleinen Harderwijk. Aan het einde van de Vischmarkt aan de zeezijde bevindt zich - zoals bij alle pleinen en brinken in het oude Harderwijk - een stadspoort, hier de Vischpoort. Aan de Vischmarkt bevinden zich enkele monumentale huizen. De vischmarkt wordt ruimtelijke verdeeld in drie gebieden doordat deze doorkruisd wordt door twee haaks liggende straten. Dit is ook duidelijk terug te zien in de opzet van de bomen. Onder de boomkronen wordt de ruimte deels gebruikt als parkeerplekken en deels voor terrassen van aangrenzende horeca.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 3-30-300

Type groen

- Groep bomen

Kwaliteiten van het groen

- De bomen verkeren in slechte staat door het gebrek aan voeding en zuurstof in de bodem.

Gebruik

- Divers gebruik; parkeerplaatsen, terrassen, evenementen

Sfeer en karakter

- Langwerpige plein met groen bladerdak maar zeer stenig karakter op maaiveld.

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Diverse rijks en gemeentelijke monumenten en

beeldbepalende panden. Vischpoort belangrijkste rijksmonument.

Wat was het historisch

- De Vischmarkt, was een belangrijk centrum voor handel, waar landbouwproducten werden verhandeld en via de Zuiderzee naar andere steden werden gebracht. De historische sfeer met oude panden en de Vischpoort is behouden gebleven en vormt een fotogenieke plek.

Beleving: - De Vischmarkt in Harderwijk heeft een statige, authentieke sfeer. Bezoekers ervaren er een pittoresk stukje binnenstad

Hittestress: De ervaring van hittestress is laag. Het microklimaat is hier aangenaam door de schaduwwerking van de bomen. De maatregelen zullen de hittestress niet verder verbeteren.

3-30-300: De Vischmarkt voldoet aan de 3-, 30- en 300-regels

Visiekaart

Bestaande situatie

Sfeerbeeld

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

KOERS

Op deze fantastische plek maak je snel meer kapot dan dat je goed doet, zorgvuldigheid en goed historisch onderzoek is dus essentieel vooraf aan ingrepen. Er wordt ingezet op drie elementen (zie ook schets in de bijlage):

- Rechthoekige vlakken met de bestaande lindebomen en natuursteen verharding;
- Gerende straten met gebakken klinkers en enkele solitaire accentbomen;
- Stoepen met een afwisselend beeld, gevelgroen en natuursteen elementen.

De grote boomvakken blijven behouden en worden ruimtelijk weer 'heel en helder' gemaakt. De natuursteen- en keitjesverharding onder de bomen is uniek en van hoge monumentale waarde, deze blijft dan ook. Rondom de bestaande bomen worden de boom-

spiegels vergroot, zodat de bodemcondities verbeteren en de bomen gezonder kunnen groeien. Dit dient op passende wijze te gebeuren: grote boomspiegels met fijn kasteelgrind.

De privéstrook van stoepen langs de gevels krijgt een herwaardering. Zet hier een gemeenschapsproject voor in om meer potten, gevelgroen en gevelklimmers toe te voegen in deze strook. Plaatselijk gaan lage hagen bijdragen aan een nette afbakening tussen privé en openbaar en groener beeld.

Tussen de stoepen en de keivlakken onder de bomen komt een eenduidige klinkerverharding die afwaterd richting de bomen. Op brede delen worden driehoekige plantvakken geïntroduceerd. Straten en daken worden hierover afgekoppeld richting nieuwe lijnvormige infiltratiegoten op de grens van de boomvakken en klinkerbanen. Dit infiltratiesysteem heeft overmaat (t.b.v. waterberging) en brengt hemelwater in de on-

dergrond ten behoeve van de bomen. Hierdoor komt er tevens minder druk op het rioolstelsel in omgeving. Aan de oostzijde ter plaatse van het waterelement mag de (keitjes)verharding wel aangepast. Hier stond historisch gezien een gebouw, de ruimte was anders ingedeeld wat voor meer helderheid zorgde. Deze indeling komt deels terug, waarbij rond het waterelement een groot grasvlak wordt voorgesteld, ingeplant met een veelheid aan stinzenplanten. Deze bieden esthetische meerwaarde door hun kleur en levendigheid in het voorjaar.

Er spelen op de Vischmarkt verschillende vraagstukken (o.a. vergroening, terrassen, behoud bomen, behoud historie) met uiteenlopende belanghebbenden. Dit vraagt om een integrale aanpak en een goede samenwerking met bewoners en ondernemers. De opgaven die hier spelen kunnen niet los van elkaar beschouwd worden.

WAT KUNT U ZELF DOEN

- horecagelegenheden kunnen hun terrassen vergroenen door grote plantenpotten/bakken te plaatsen met vaste planten.
- aanwonenden kunnen aan de slag met geveltuinen, gevelklimmers en een haag op de grens van privé naar openbaar.

7. Hortus

Groen gelaagde Hortus, met ruimte voor ontspanning en kleine evenementen

KENSCHETS

In het hart van de historische binnenstad, middenin het gezellige winkelgebied, ligt een prachtig stadspark. Het Hortuspark is met haar groene velden, de kleine speeltuin en het openluchtpodium een plek om even tot rust te komen en ontmoeting-en verblijfsplek voor jeugd. Op andere momenten is hier volop plezier en vertier omdat het wordt gebruikt voor kleine evenementen.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 3-30-300

Type groen

- Solitaire (monumentale) bomen, hagen en open grasvelden

Kwaliteiten van het groen

- Een plataan met monumentale waarde, maar met lage ecologische waarde. Monotoon engels raaigras. Weinig bloeiemende grassen, heesters of bomen.

Gebruik

- Verblijfsruimte, ontspanning, spelen, ontmoeten, fietsparkeren (startpunt om te voet het winkelgebied in te gaan)

Sfeer en karakter

- Groene oase binnen het historisch centrum van Harderwijk

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Meerdere rijksmonumenten aanwezig die relatie hebben tot de hortus en de universiteit van Harderwijk en vroeger gebruik van het park als

hortus botanicus

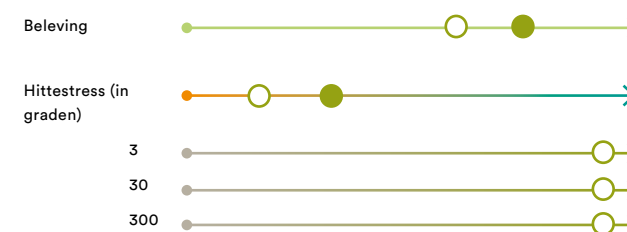
Wat was het historisch

- Van begin van de stad(13e eeuw) tot de reformatie (16e eeuw) was het huidige gebied van de Hortus de kloostertuin van het Minderbroedersklooster. De huidige Markt hoorde ook tot het gebied van het Klooster.
- Loop van de oude stadsbeek

Beleving: Het Hortuspark in Harderwijk biedt een rustige, groene omgeving. Het park voelt sfeervol en verzorgd, en is een prettige plek voor wandelingen en recreatie midden in de stad.

Hittestress: De ervaren hittestress op deze locatie is momenteel zeer laag. De maatregelen zullen deze nog verder, zij het in beperkte mate, verminderen.

3-30-300: Het Hortuspark voldoet aan de 3-, 30- en 300-regels

Visiekaart

Bestaande situatie, een groene oase in het hart van Harderwijk

Sfeerbeeld winkelstraat met overstekend groen en grote cortenstale plantenbakken

KOERS

De Hortus is een park met hoge cultuurhistorische waarde en fungeert als groene oase van rust en verkoeling in de stad. Ingrep in het park gebeuren beperkt en met zorg, zodat het karakter behouden blijft en verrommeling wordt voorkomen.

De kern van de vergroening ligt in het accentueren van de groene 'schillen' die het park typeren, variërend van hoog naar laag en van extensief naar intensief gebruik. Door aandacht voor details, randen en beheer krijgen deze zones een duidelijke gelaagdheid, waardoor het park zowel een plek van rust als een herkenbare groene identiteit blijft, uitnodigend tot ontmoeting en recreatie.

Elke schil krijgt een eigen karakter door specifieke beplanting:

De buitenste schil vormt de groene omlijsting met hogere beplanting zoals bomen en struiken. Langs grasveldranden worden smalle stroken ingezaaid met een bloem- en kruidenrijk mengsel, extensief beheerd voor biodiversiteit en natuurlijke uitstraling.

De binnenste schil bestaat uit open gazon, geschikt voor intensiever gebruik zoals recreatie en verblijf.

Een aanvullende ingreep is het vergroenen van de fietsparkeerplaats met een pergolaconstructie

waarop kamperfoelie groeit, waardoor deze zone ook een groenere en prettigere uitstraling krijgt.

Mogelijk komt er in de toekomst horeca, waarbij een terras in het park (mits netjes en integraal ingepast als onderdeel van het park) veel levendigheid oplevert. Hiertoe zou het 'podium' kunnen dienen als terrasruimte, dat bij evenementen wordt vrijgegeven.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

WAT KUNT U ZELF DOEN

- Voorkom zwerfaval
- Vandalisme en onveilige situaties melden

8. Kerkplein

Groene hof met historische kerk contouren

KENSCHETS

Historisch plein gelegen aan de voet van de Grote kerk. Op het plein bevinden zich meerdere monumentale bomen. Het plein wordt vooral als parkeerplaats benut, met aan de randen het terras van het nabijgelegen hotel. Zeer stil en rustig karakter.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 3-30-300

Type groen

- Groep bomen in de volle grond

Kwaliteiten van het groen

- Grote bomen met veel schaduwwerking

Gebruik

- parkeerplaats met en verblijfsplek met enkele terrassen en als schoolplein voor de naastgelegen basisschool

Sfeer en karakter

- Grote open ruimte met een groen bladerdak maar zeer stenig op maaiveld

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- De Grote kerk als belangrijk monument van Harderwijk

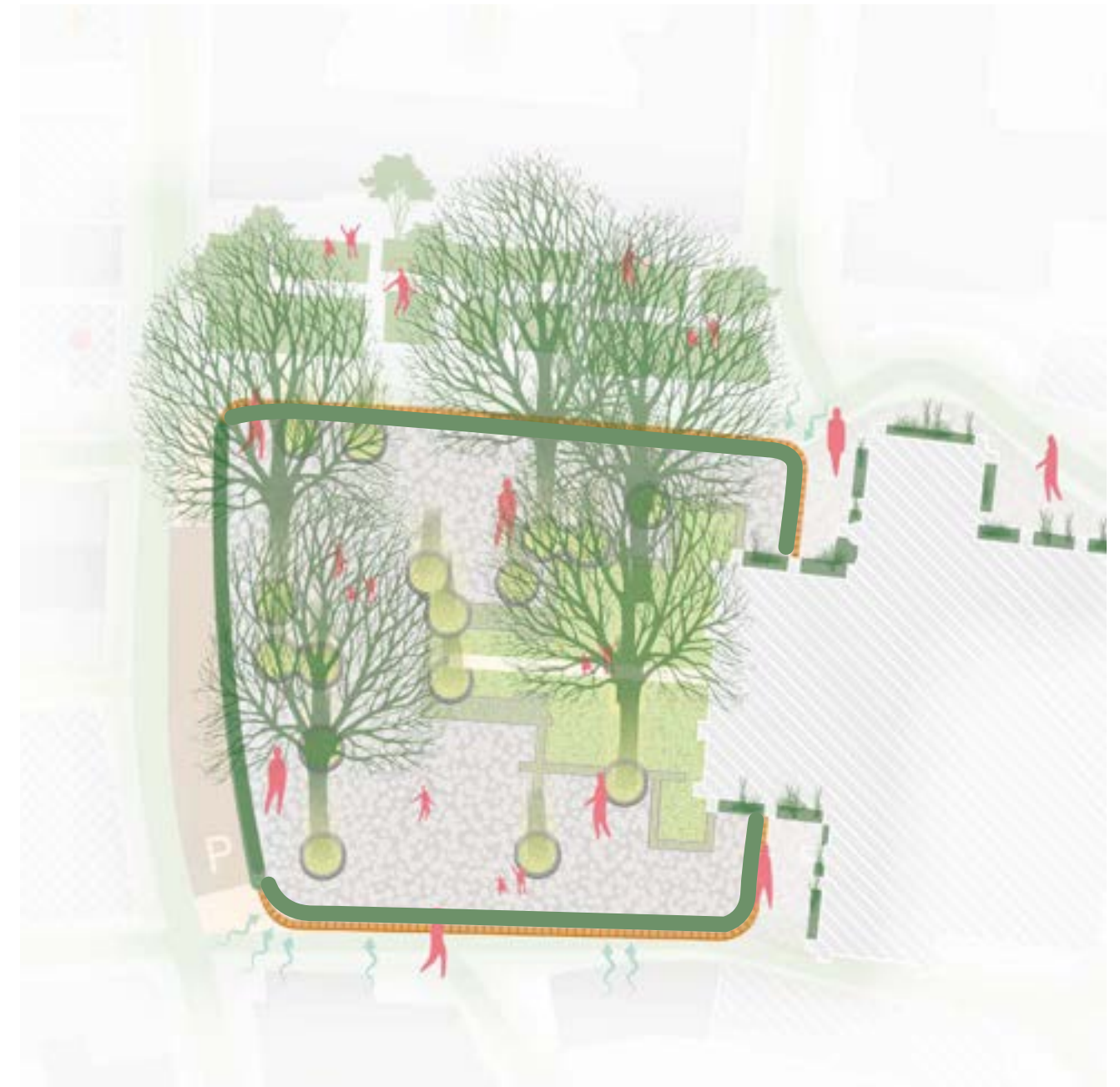
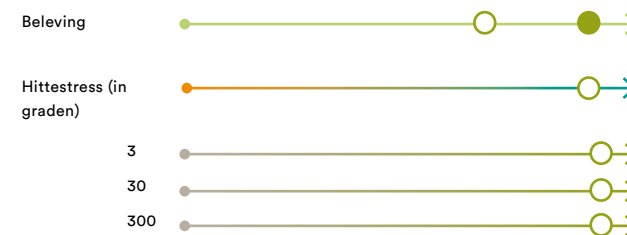
Wat was het historisch

- Om de kerk lag voorheen een kerkhof, het tegenwoordige kerkplein. Ook stond er ooit een kerktoeren en een deel van het middenschip van de kerk (nog terug te zien in de bestrating).

Beleving: De specifieke vergroeningsmaatregelen verhogen de historische beleving van de plek. Ook dragen ze bij aan een aangener verblifsklimaat.

Hittestress: De ervaring van hittestress is laag. Het microklimaat is hier aangenaam door de schaduwwerking van de bomen. De maatregelen zullen de hittestress niet verder verbeteren.

3-30-300: Het Hortuspark voldoet aan de 3-, 30- en 300-regels

Visiekaart

Bestaande situatie

Sfeerbeeld

Sfeerbeeld Kerkplein met een groen schip en grote groene boomspiegels

KOERS

Het huidige plein heeft prachtige materialen, maar de kerk mist haar eigen 'plek'. De maatregelen richten zich op het duidelijker afkaderen van het kerkplein: Zet het kerkplein op een licht verhoogd voetstuk door toevoeging van een brede, verhoogde natuursteenband (max 20cm). Hierdoor kunnen alle autowerende paaltjes verdwijnen, deze zorgen namelijk voor een rommelig beeld. Achter de natuursteenband komt rondom een haag te staan. De markering van het voormalig schip blijft, hierbinnen komt een gras- of varenveld met kruisvormig pad richting de entree. Buiten deze markering kan het parkeren blijven, wel worden boomspiegels herstraat tot 4-5 meter grote cirkelvormige halfopen bestratingsspiegels voor meer

lucht en vocht.

De stoep langs de gevels aan de oostzijde (langs o.a. het Weeshuis) wordt breder, met vlak gestrate prive-stoepjes in natuursteen bij de entrees van de historische panden. Op de stoepen wordt ingezet op bloempotten, gevelklimmers en geveltuintjes. De straten tussen stoep en verhoogd plein worden eenduidig gestraat tot één maaiveld, allen afwaterend richting de verhoogde omranding van het kerkplein, waar een goot langs komt (zie schets in de bijlage). Ook het parkeren buiten deze verhoogde rand aan de Smeepoortenstraat kan terugkomen, eventueel met een lage groene haag voor de inpassing. De gazonstrook aan de noordzijde van het Kerkplein

wordt in samenwerking met de aanwonenden en basisschool De Rank ingericht tot een 'schooltuin' met speelelementen en meer beplanting, stinzen en enkele bomen. Op het kerkplein zelf wordt de verjonging van bomen al ingezet door de toevoeging van enkele nieuwe bomen.

Er spelen op het Kerkplein veel verschillende vraagstukken (vergroening, evenementen, horeca, etc.) met uiteenlopende belanghebbenden. Dit vraagt om een integrale aanpak en een goede samenwerking tussen verschillende belanghebbenden. De opgaven die hier spelen kunnen niet los van elkaar beschouwd worden.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld Abdijplein Middelburg

WAT KUNT U ZELF DOEN

- Maak uw stoep romantisch en groen: voeg bloempotten toe, maak een geveltuintje met wat stokrozen, voeg een klimplant toe langs de regenpijp.

9. Kloosterplein

Marktplaats met groene zoom van tuinkruiden en leifruit

KENSCHETS

Het Kloosterplein in Harderwijk (zonder geparkeerde auto's) is een sfeervol en historisch plein in het hart van de binnenstad. Oorspronkelijk onderdeel van het Sint-Catharinaklooster, herbergt het plein nu het monumentale Centrum voor de Kunsten 't Klooster en de Catharinakapel, die sinds 1987 dienstdoet als kunstcentrum met filmhuis, exposities en muziekuitvoeringen. Het plein fungeert als een levendig cultuurplein, waar regelmatig culturele evenementen en de warenmarkt plaatsvinden.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 3-10-300

Type groen

- Solitaire bomen

Kwaliteiten van het groen

- Volwassen (bijna monumentale) bomen

Gebruik

- warenmarkt, parkeerterrein, verbinding achter ingangen Donkerstraat

Sfeer en karakter

- Kleine open ruimte met zeer stenig karakter met enkele grote bomen langs de randen van het plein

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Het plein wordt omgekadert door meerdere monumentale panden en historische stadsmuur

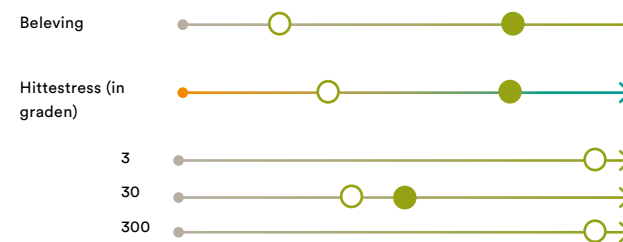
Wat was het historisch

- Catharinakapel, klooster en oude stadsmuur

Beleving: Het Kloosterplein in Harderwijk krijgt met extra groen een aangenamere en uitnodigendere sfeer. Bezoekers ervaren het plein als rustiger, prettiger en aantrekkelijker om te verblijven, met meer ruimte voor ontspanning en sociale ontmoetingen

Hittestress: De ervaring van hittestress is gemiddeld. De bestaande grote bomen geven nog enige mate van schaduw. De maatregelen zullen bijdragen aan een aangenamer microklimaat.

3-30-300: Het kloosterplein voldoet al aan de 3 & 300-regel, maar niet aan de 30-regel. De maatregelen zullen de 30-regel niet doen toenemen.

Visiekaart

Bestaande situatie

Sfeerbeeld

Sfeerbeeld Kloosterplein met groene omlijsting van kruiden en leifruitbomen

KOERS

Het Kloosterplein wordt in de toekomst ontwikkeld tot een autovrij en groen belevingsplein, met ruimte voor kunst, cultuur en ontmoeting. Historische architectuur, biodiversiteit en beleving komen hier samen, waardoor het plein levendig, groen en cultureel wordt. In de tussenfase blijft parkeren wellicht mogelijk.

Het plein krijgt een stevige vergroening door een groene 'omlijsting' en het plaatsen van de kapel op een 'groene voet'.

Rondom het plein komt een brede kruidenborder aan drie zijden, met een gelaagde opzet van lage tot hogere soorten, voor een geurige, levendige en

bloemrijke uitstraling in oranje, wit en paars. De beplanting past bij het idee van een 'kloostertuin', waar vaak geneeskrachtige kruiden en eetbare vruchten werden verbouwd. Denk aan mooie combinaties met salie, wilde marjolein, lavendel, vrouwenmantel, absint etc.

Langs de historische bakstenen muur ten noorden van het plein worden leifruitbomen geplant op 20–30 cm afstand, met compostrijke grond en ondersteuning van draden of bamboestokken, zodat ze rustig in leivorm kunnen groeien. De inritten en poortpaden worden als karresporen of stapstenen in het groen gelegd.

De Catharinakapel komt geheel in het groen te liggen, waarbij de doorsteek tussen Kloosterplein en

Doelenstraat helemaal groen wordt: een 'struinp pad' door een gras- of beplantingsvlak met meerstammige bloeiende heesters, bijvoorbeeld Magnolia's. De doorsteekjes tussen de gebouwen blijven beloopbaar. Het plein blijft beschikbaar voor de warenmarkt. Door te werken met een waterelement of spuitertjes wordt de ruimte interessant als er geen markt is.

Op het Kloosterplein komen diverse vraagstukken en belangen samen, wat vraagt om een integrale aanpak en een nauwe samenwerking met bewoners en ondernemers. Deze samenhang staat centraal in de Gebiedsvisie die momenteel voor het plein wordt opgesteld; hierin worden de verschillende opgaven niet langer los van elkaar, maar in onderlinge samenhang beschouwd.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

WAT KUNT U ZELF DOEN

- Zorg voor gevelgroen, klimrozen of vergelijkbaar door langs de gevels enkele stenen uit de bestrating weg te halen.

10. Smeepoortenbrink

Historische groene brink omgeven door keitjes

KENSCHETS EN KOERS

De Smeepoortenbrink in Harderwijk is een intiem, autovrij pleintje midden in de karakteristieke binnenstad. Het plein is omgeven door een aaneenschakeling van historische panden, veelal rijksmonumenten, die teruggaan tot de late middeleeuwen en de 17e- tot en met 19e-eeuw

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 3-30-300

Type groen

- knotbomen

Kwaliteiten van het groen

- Kwaliteit van het groen is beperkt doordat het type beplanting niet heel divers is

Gebruik

- Verblijfsruimte, wandelroute

Sfeer en karakter

- Stenig karakter met historische sfeer en plukjes groen aan de randen

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Veel rijks en gemeentelijk en beeldbepalende pand aanwezig

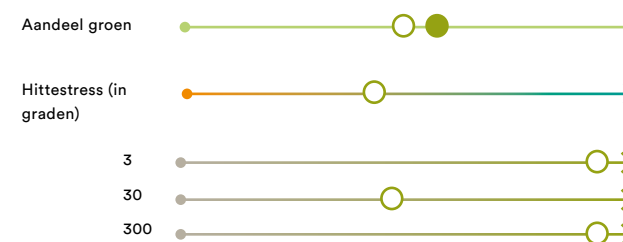
Wat was het historisch

Smeepoortenbrink was waarschijnlijk van oorspong ook een echte brink.

Beleving: De Smeepoortenbrink voelt kleinschalig, historisch en intiem — een plek om te dwalen, stil te staan en te genieten van het oude Harderwijk. Kleine groene ingrepen zal deze eigenschappen verder versterken.

Hittestress: De ervaring van hittestress is gemiddeld. De maatregelen zullen de hittestress niet verder verbeteren.

3-30-300: Het kloosterplein voldoet al aan de 3 & 300- regel, maar niet aan de 30-regel. De maatregelen zullen de 30-regel niet doen toenemen.

Visiekaart

Bestaande situatie

Sfeerbeeld Smeepoortenbrink met grote boomspiegels ingeplant met stokrozen

KOERS

Koester de keitjes! De huidige brink wordt als bijzonder waardevol ervaren vanwege de historische bebouwing, aanwezige beplanting en prachtige verharding, die passen bij de gemoedelijke sfeer van het historische stadscentrum. Om deze kwaliteiten te behouden, zijn de ingrepen bewust beperkt en gericht op het versterken en verfraaien van het bestaande groen.

De boomspiegels rond de leilindes worden flink verbreed tot langwerpige plantvakken van ongeveer 2x5 meter en beplant met bloeiende beplanting (bijv. stokroos, hortensia), wat een veel groenere uitstraling geeft zonder het historische karakter aan te tasten.

De boomspiegel rond de linde in het midden mag ook groter, met een ruimere zitbank.

De vormgeving van de brink wordt hersteld door de bestrating in de 'punt' terug te brengen naar de oorspronkelijke vorm, die eerder is onderbroken door andere bestrating.

Aan de zuidzijde is de Smeepoortenbrink relatief kaal en is geen keitjesbestrating aanwezig. Ook hier worden de boomspiegels verbreed en wordt gevelgroen gestimuleerd langs de Smeepoortenbrink/Doelenstraat. Precies op de verhardingsgrens wordt een licht verdiepte grote ronde boomspiegel gemaakt met ruimte voor twee dicht tegen elkaar geplante

bomen die samen één kroon gaan vormen. Vanuit de westelijke Smeepoortstraat gezien is deze boom net zichtbaar, waardoor het pleintje wordt aangekondigd.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

WAT KUNT U ZELF DOEN

- Bewoners kunnen zich ontfemen over een boomspiegel, deze zelf aanplanten en beheren.
- Maak uw stoep romantisch en groen: voeg bloempotten toe, maak een geveltuintje met wat stokrozen, voeg een klimplant toe langs de regenpijp.

11 . Vuldersbrink

Transparant bistro plein onder groen bladerdak

KENSCHETS EN KOERS

De Vuldersbrink is een multifunctioneel deel van de Harderwijkse binnenstad: historische locatie, winkelstraat, parkeerterrein én woongebied. Na jaren van sloop en nieuwbouw worstelt het met beeldvorming – als rommelig en verouderd. De Vuldersbrink wordt door inwoners en ondernemers als een minder fraaie plek in de binnenstad beschouwd: er is leegstand en rommel op straat.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 3-30-300

Type groen

- Solitaire bomen

Kwaliteiten van het groen

- Volwassen bomen met lage ecologische waarde

Gebruik

- Doorgaande route langs plein en terrassen op plein

Sfeer en karakter

- Kleine open ruimte met zeer stenig karakter. Voelt als 'rest' ruimte in de binnenstad zonder functie.

Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Aan de Luttekepoortstraat en Wolleweverstraat zijn monumenten aanwezig

Wat was het historisch

- -

Beleving: De vergroening verbeteren het aanzicht en verblijfskwaliteit van de Vuldersbrink

Hittestress: Hittestress is hier relatief laag, mede dankzij de vele bomen en de schaduw die ze bieden.

3-30-300: De Vuldersbrink voldoet aan de 3-, 30- en 300-regels

Visiekaart

Bestaande situatie

Sfeerbeeld de Vuldersbrink plein met hagen als groene omlijsting en overstekend groene slingers als 'toegangspoorten'

KOERS

De basis is goed: mooie transparante bomen, prima bestrating, terras en lichtslingers.

Om de begrenzing te verbeteren en meer groene sfeer te brengen komt er een groene omlijsting rondom het plein in de vorm van een lage haag van 50–70 cm hoogte, met brede openingen op de hoekpunten die toegang bieden tot het terrassenplein. Hierdoor worden de contouren van het plein duidelijker en vermijdt het verrommeling op het plein door o.a. het plaatsen van fietsen. Op enkele plekken is de haag onderbroken door een houten/betonnen zitbank, zodat er ook openbare zitgelegenheid is buiten de terrassen.

Aan de oostzijde komt voor de Action ruimte voor

fietsparkeren tussen de groene haag.

De hoeken van de aansluitende straten worden aangekleed met groenslingers, zodat de entree van het pleintje gemarkeerd wordt: ze functioneren als 'poorten' die toegang geven tot de Vuldersbrink. Ook komen er gevelklimmers op de pandovergangen bij Action en Xenos e.d.

Zorg voor goed terrassenbeleid zodat verrommeling wordt voorkomen: géén dichte hoge bakken, altijd zicht houden op zithoogte, 1 type uiting van groen op het plein en afbakening. De binnenruimte niet opdelen met schotten, maar bijv. met ronde plantpotten intern afbakenen. Zorg voor diversiteit binnen eenheid, bijvoorbeeld door 1 type stoel in een eigen

kleur per terrashouder.

De aangrenzende stegen vragen om een sterke vergroening! Hier worden geveltuinen en gevelklimmers geplaatst, eventueel met toevoeging van gevelkunst op blinde gevels. Ook wordt fietsparkeren hier goed vormgegeven.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

WAT KUNT U ZELF DOEN

- Ondernemers/winkeliers kunnen voor hun winkels plantpotten neerzetten. Deze potten kunnen door de gemeente gefaciliteerd worden

12. Parkeerplaats Waltorenstraat

Halfverhard parkeren onder de boomgaard

KENSCHETS EN KOERS

Kenschets

De parkeerplaats is een relatief grote oppervlakte binnen de stadsmuren van historisch stadscentrum. Langs de parkeerplaats grenzen voortuinen en achtertuinen met bakstenen schuren van woningen. De parkeerplaats is open en geheel met asfalt bekleed. Langs de randen vindt men enkele plukken groen bestaande uit hagen en enkele kleine bomen.

KWALITEITEN EN KNELPUNTEN

3-30-300

- 2-0-300

Type groen

- Hagen en enkele solitaire bomen aan de randen

Kwaliteiten van het groen

- Kwaliteit van het groen is hier zeer laag.

Gebruik

- Parkeren

Sfeer en karakter

- Grote open ruimte en zeer stenig vooral omrand door achterkanten en de spaarzame voorkanten zijn functioneel/sober

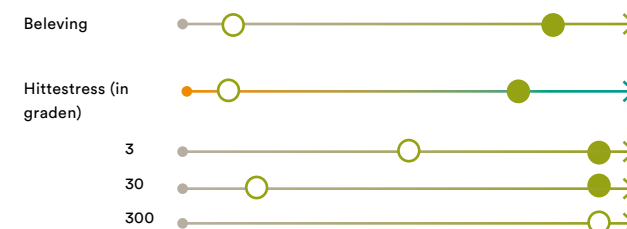
Zichtlijnen/monumenten/gevels

- Geen monumenten of waardevolle gevels
- Wat was het historisch
- -

Beleving: De maatregelen zullen de beleving van de parkeerplaats aanzienlijk verbeteren, voornamelijk voor aangrenzende bewoners die op de parkeerplaats uitkijken vanuit hun tuin.

Hittestress: De ervaring van hittestress is aanzienlijk hoog door alle verharding en afwezigheid van schaduw. Het toevoegen van bomen zal het microklimaat aanzienlijke verbeteren.

3-30-300: de 3 en 30- regel worden in bestaande situatie niet gehaald, maar niet ingrijpen wél. Ook de 300- regel wordt is behaald.

Visiekaart

Bestaande situatie: een grote vlakte aan verharding

Sfeerbeeld parkeerplaats onder de boomgaard

KOERS

Het oppervlak aan groen kan in dit gebied aanzienlijk toenemen door een slimme herinrichting van de parkeerplaatsen en aangrenzende muren. Transformeer de parkeerplaats tot een parkeerbongerd; een boomgaard vol met sierfruitbomen en groen parkeren!

Aan de kopse kanten van de parkeerplaats wordt een rij sierfruitbomen geplant, in combinatie met een smalle haag die voor de schuttingen wordt geplaatst. Door te variëren in boomsoorten ontstaat een lange bloeiperiode en wisselende bladkleuren. Bomen worden over de hele parkeerplaats geplant met een afstand van circa 4 meter, afhankelijk van de volwassen kroonbreedte, en krijgen voldoende grondvolu-

me (10–15 m³) om een gezonde groei te garanderen. Eventueel worden de bomen verhoogd geplaatst ter bescherming.

De blinde zijgevels langs de parkeerplaatsen bieden kansen voor verticale vergroening. Geveltuinjes en klimplanten verzachten het straatbeeld en maken de ruimte aantrekkelijker. Eén van de gevels is al op deze manier ingericht en dient als inspirerend voorbeeld. De bestaande asfaltverharding van de parkeervakken kan wordt vervangen door grastegels, waardoor het geheel klimaatvriendelijker en groener wordt. De rijbaan behoudt het huidige asfalt of krijgt rode klinkers, passend bij het historische karakter van het centrum. Met deze maatregelen ondergaat de parkeerplaats

een volledige groene transformatie: harde, stenige oppervlakken maken plaats voor schaduwrijke bomen, kleurrijke beplanting en duurzame verharding. Zo ontstaat een aangename, klimaatbestendige en visueel aantrekkelijke ruimte, die ook functioneel blijft.

Bestaande situatie

Inspiratiebeeld

WAT KUNT U ZELF DOEN

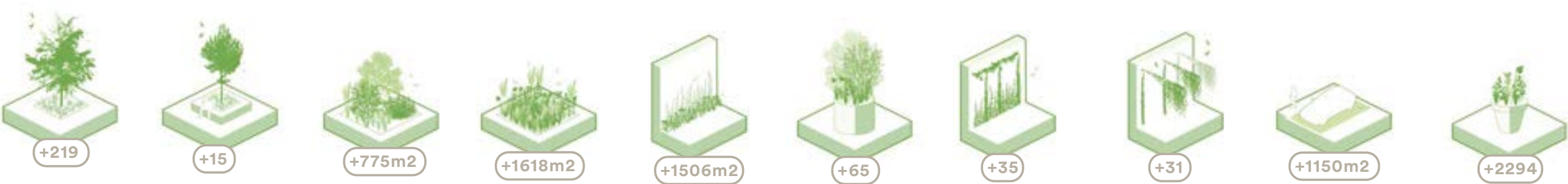
- Bewoners en eigenaren van de bergingen die grenzen aan de parkeerplaats kunnen kleine geveltuinen aanleggen tegen de gevels en deze voorzien van klimgroen of simpelere bloempotten plaatsen.

Resultaten

Potentieel vergroenings saldo

Totale vergroeningssaldo per bouwsteen

VERGROENINGS SALDO PER DEELGEBIED

Winkelstraat

+/- 822m totale winkelstraat lengte

Groene slingers = +27

Bomen = +23

Plantenbakken = +35

Woonstraat

+/- 2930m totale straat lengte

Bomen = +120 extra bomen

Geveltuinen = 50% van straatlengte met geveltuin, bij gemiddeld 0,4m diepte = +586m2 geveltuin

Plantenpotten (door bewoners, aan beide zijden van de straat)= +/- 1500

Steeg

+/-859m totale steeg lengte

Geveltuinen= 50% van steeglengte met geveltuin, bij gemiddeld 0,5m diepte = +/- 860m2

Plantenpotten (een beide zijden van de steeg)= +/- 574

Boulevard (nader te bepalen n.a.v. integraal plan Boulevard)

Kruidenberm= +/- 1388 m2

Bomen= +20

Plantenbakken = +/- 10

De markt

Bomen = +4

Plantenvak = +/- 20m2

Plantenbakken = +/- 15

Vischmarkt

Plantenvak = +/- 165m2

Geveltuin = +/- 50m2

Gevelklimmers = +/- 20

Plantenpotten = +/- 75

Hortus

Kruidenberm = +/-230m2

Pergola met klimplanten boven fietsenopstelplaats = +/-446m2

Bomen = +2

Heesters = +/- 50

Kerkplein

Plantenvak = +/- 400m2

Geveltuin = +/- 10m2

Gevelklimmers = +/- 5

Plantenpotten = +/- 20

Kloosterplein (nader te bepalen n.a.v. gebiedsvisie)

Plantenvak = +/- 190m2

Bomen = +/- 25 leifruibomen

Smeespoortenbrink

Boomspiegels = +/- 20m2

Boom = +1

Vuldersbrink

Haag = +/-60m

Groene slingers = +4

Gevelklimmers = +/- 10

Plantenbakken = +/- 5

Waltorenstraat

Groene parkeervakken= +/- 1150m2

Sierfruitbomen = +/- 24

	Biodiversiteit	Hittestress	Sponswerking	CO2 uitstoot	Uitstraling
Boom met ondergrondse voorziening	++	++	++	++	++
Boom in vaste plantenbak	+	+	0	++	++
Vaste planten/ heesters vakken	++	+	++	+	++
Kruidenberm	++	+	++	0	++
Plantenbak	+	0	0	0	+
Gevelklimgroen	+	+	0	+	++
Groenslingers	++	0	0	0	++
Geveltuin	+	+	+	0	++
Groene parkeer- vakken	+	+	++	0	+
Boempotten	+	0	0	0	+

Effect van de vergroeningsmaatregelen op de duurzaamheidsopgaven

Beheer en onderhoud

PLUSBEHEER

In de beleidsuitwerking en uitvoeringsagenda van de Groen en Natuurvisie is het historisch centrum van Harderwijk aangewezen als ‘Plusbeheer’ gebied.

Plusbeheer geldt voor gebieden met een belangrijke ontmoetings- en/of toeristische functie op gemeentelijk niveau, te weten;

- centrum en boulevard
- station
- belangrijkste parken

Dit beheerstype wijkt af van het basisbeheer en kent veelal een hogere beheersintensiteit.

Voor de nieuwe visie op de binnenstad zijn de gevolgen voor beheer en onderhoud in kaart gebracht. Het onderhoud in de binnenstad is specifiek en vindt plaats op niveau A. De voorgestelde vergroeningsmaatregelen passen binnen de kaders van het gemeentelijk groenbeheer, maar vragen op onderdelen om een nieuwe benadering en duidelijke afspraken.

FINANCIËLE EN ESTHETISCHE IMPACT

De vergroening door uitbreiding van het groen leidt tot meer onderhoudswerkzaamheden, waardoor de kosten voor groenonderhoud zullen toenemen. Deze kostenstijging wordt echter enigszins gecompenseerd door de afname van verharding.

Daarnaast vraagt de nieuwe inrichting om een aanpassing van de verwachtingen. We moeten accepteren dat onderhoud in een hoogstedelijke omgeving er anders uit kan zien dan men gewend was. Elementen zoals kruidenbermen en open bestrating kunnen soms een gevoel van ‘rommelig’ geven, maar horen bij het nieuwe beeld. Ook meer bomen horen bij het nieuwe beeld om voldoende verkoeling te krijgen in de bin-

nenstad. Een mooie manier om hier draagvlak voor te krijgen is het tijdelijk plaatsen van grote bomen in bakken op steeds andere plekken, en hiervan het effect te ervaren.

CATEGORIEËN VAN ONDERHOUD

De maatregelen in het plan zijn onder te verdelen in drie categorieën:

Categorie 1: Gemeentelijk onderhoud

Dit betreft maatregelen die de gemeente blijft uitvoeren en die passen binnen het reguliere onderhoudsysteem. Het gaat hierbij om:

- Vaste planten en heestervakken;
- Groene parkeervakken;
- Bomen met ondergrondse voorzieningen;
- Bomen in combinatie met plantenbakken;
- Kruidenbermen.

Let op: Het plan bevat ook specifieke boomsoorten zoals sierfruit en leifruit. Dit vraagt om extra, soortspecifiek onderhoud. Met name leifruit dient terughoudend te worden omgegaan vanwege het arbeidsintensieve karakter.

Categorie 2: Gemeentelijk onderhoud met mogelijke afspraken

Een nieuwe vorm in het plan zijn de ‘verbindende groenslingers’. Dit vraagt om aangepast beheer. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het onderhoud, maar is in sommige gevallen wellicht afhankelijk van particulieren.

Categorie 3: Particulier onderhoud

Deze categorie bevat maatregelen die qua intensiteit en vorm niet op een ‘normale’ manier door de ge-

meente te beheren zijn. De kosten voor de gemeente om dit uit te voeren zouden te hoog zijn, omdat het gaat om kleine vakjes en beplanting die veel aandacht (zoals water geven) en ‘liefde’ nodig hebben.

Het gaat om:

- Plantbakken, en bloempotten;
- Geveltuintjes;
- Gevelklimgroen.

VEILIGHEID EN AFSPRAKEN

Voor de maatregelen in Categorie 3 is het noodzakelijk dat er goede afspraken worden gemaakt over beheer en onderhoud met bewoners en bedrijven. Veiligheid is hierbij een belangrijk aandachtspunt. Denk aan het werken in het verkeer en het gebruik van machines.

BORGING

Hoewel de totale kosten voor het onderhoud hoger liggen – voornamelijk door de toename van het groen – passen ze wel binnen het huidige systeem van onderhoud. De nieuwe toevoegingen dienen elke vier jaar meegenomen te worden in het Integrale Beheerplan Openbare Ruimte.

Den Haag

Spaarneplein 2
2515 VK Den Haag
T 070 3554407
denhaag@bsla.nl

Bergen op Zoom

De Statie 3
4611 CZ Bergen op Zoom
T 0118 592288
bergenopzoom@bsla.nl

Arnhem

Coehoornstraat 74-7
6811 LA Arnhem
T 0343 769223
arnhem@bsla.nl